

СОДРЖИНА

СМЕТКОВОДСТВО

- ☐ Значење на резултатот од работењето
за органите на друштвото.....5

ПРИДОНЕСИ

- ☐ Стаж на осигурување што се смета
со зголемено траење (бенефициран стаж).....36

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

- ☐ Годишен одмор.....59

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

- ☐ Плати за месец Јуни 2023 година.....71

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

- ☐ Коефициент на МДБ за Мај 2023 година.....91
- ☐ Коефициент на пораст на цените за Мај 2023.....92
- ☐ Референтна каматна стапка за период од
01.01 до 30.06.2022 година.....94
- ☐ Цени на гориво.....96
- ☐ Курсни листи 98
- ☐ Рокови за поднесување во Јуни 2023 година.....105

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ.....107

СМЕТКОВОДСТВО

дипл.економист: Ромео Костадинов

ЗНАЧЕЊЕ НА РЕЗУЛТАТОТ ОД РАБОТЕЊЕТО ЗА ОРГАНИТЕ НА ДРУШТВОТО

Најзначајниот дел од активностите на правните лица со профитна ориентација секако е распределба на позитивниот резултат од работењето, односно исплатите на дивидендите како награди за ангажман на капиталот.

ВОВЕД

Постапката и начинот на усвојувањето на резултатот од работењето и распоредот на добивката, кај Акционерските друштва и кај Друштвата со ограничена одговорност, се уредени со Законот за трговски друштва („Службен весник на РМ“ 28/04... 61/16; 64/18; 120/18, 290/20, 215/21 и 99/2022) (во натамошниот текст ЗТД).

Акционерските, друштвата со ограничена одговорност и останатите видови на трговски друштва, се основаат со една и единствена цел, остварување профит (добивка).

Добивката која е примарна цел, повлекува низа активности кои се од поширок општествен интерес, што се изразува преку директното влијание на друштвата во сферите од нестопански карактер, но и преку редовното подмирување на јавните давачки.

Преку индиректното влијание со јавните давачки се опфатени финансирањата на суштински непрофитни активности, преку секундарната распределба на средствата.

Деловни Информации бр. 6/2023

1. УСВОЈУВАЊЕ И РАСПРЕДЕЛБА НА РЕЗУЛТАТОТ ОД РАБОТЕЊЕТО КАЈ ДОО

1.1. Собир на содружници

Одлуките за усвојување на годишната сметка и резултатите од работењето кај ДОО, ги донесува Собирот на содружниците со мнозинство гласови.

Според член 215 став 1 од ЗТД, *Собирот на содружниците ги усвојува годишната сметка и годишните финансиски извештаи, како и годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година и одлучува за распределбата на добивката и за покривање на загубите;*

Собирот на содружниците се свикува најмалку еднаш годишно, и истиот го свикува управителот, освен ако со договорот за друштвото, правото на свикување на собирот не му е дадено на друго лице.

Собирот на содружниците се свикува со писмена покана, односно со друго известување по писмен пат, што се доставува со препорачано писмо, со друга брза пошта или на друг погоден начин со доказ за прием од секој содружник, ако со договорот за друштвото поинаку не е определено. Од денот кога писмената покана, односно другото известување по писмен пат е испратено до денот на одржување на собирот на содружниците, мора да изминат **најмалку 30 дена**. Во поканата, односно во другото известување по писмен пат, се наведува и дневниот ред.

Поканата, односно известувањето за свикување собир на содружници ги содржи следниве податоци:

- ✓ *фирма и седиште на друштвото;*
- ✓ *место и датум на одржување на собирот;*
- ✓ *податоци утврдени во договорот за основање на друштвото, од значење за присуството на собирот и за начинот на гласање;*
- ✓ *дневниот ред, според кој ќе работи собирот и*
- ✓ *начинот на којшто се достапни материјалите што се подготвени за собирот којшто е свикан.*

Деловни Информации бр. 6/2023

Пример: Покана за собир на содружници:

**До: Содружник Јован Јовановски
Ул. Партизански Одреди бр. __ Скопје**

**ПОКАНА
За учество на Собир на содружници на
Друштво за _____ увоз извоз Скопје**

Почитувани,

На ден _____ година, во просториите на
друштвото _____ увоз извоз Скопје,
со седиште на ул. _____ бр. __ Скопје, со почеток
во 11.00 часот, ќе се одржи Собир на содружници на друштвото.

Собирот на содружници, ќе се одржи со следниот:

ДНЕВЕН РЕД

1. Разгледување и усвојување на завршната сметка за 2022 година,
2. Утврдување на финансиски резултат и донесување на Одлука за распределба на добивка,
3. Донесување Одлука за исплата на дивиденда,
4. Разно.

Присуството на собирот на содружници и начинот на гласање се уредени со Договорот за основање на друштвото и со Законот за трговски друштва.

Материјалите што се подготвени за собирот, којшто е свикан, Ви ги доставуваме во прилог на оваа покана.

Со почит,

Управител

Скопје _____ 2023 година

Деловни Информации бр. 6/2023

Собирот на содружниците може да работи и одлучува (кворум за работа), ако на собирот на содружниците се присутни содружници кои имаат мнозинство од гласовите што ги даваат влоговите, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

Записникот за собирот на содружници го води записничар, кој се избира од страна на собирот, на самиот почеток на истиот.

1.2. Усвојување на годишна сметка

Одлуката за усвојување на годишната сметка, се донесува на Собир на содружници. Содружниците ја разгледуваат годишната сметка и потоа доколку се согласуваат со истата, ја усвојуваат со гласање.

НАПОМЕНА: Неусвојувањето на годишната сметка резултира со смени на управните органи, поради несогледување на содружниците со деловно финансискиот план и резултатот од работењето.

Пример: Одлука за усвојување на годишна сметка:

Врз основа на член 477 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на РМ" 28/04...61/16, 64/18 120/18, 290/20, 215/21 и 99/2022), а во врска со член ____ од Актот за основање на Друштво ----- увоз извоз Скопје со седиште на ул. - ----- бр. ---, содружниците на ден ----- година, ја донесоа следната:

О Д Л У К А

за усвојување на годишната сметка

Член 1

Се **усвојува** годишната сметка на друштвото за деловната 2022 година, за периодот од 01 јануари до 31 декември 2022 година, резултатот од работењето и состојбата на средствата и изворите на средства на 31.12.2022 година.

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 6/2023

Член 2

Годишната сметка на друштвото е во прилог на оваа Одлука.

Член 3

Оваа одлука стапува на сила на денот на нејзиното донесување.

Претседавач

Скопје, _____ 2023 година

1.3. Распоред на нејно добивката по годишна сметка

Стопанските субјекти кои по ЗТД немаат обврска своите финансиски извештаи да ги подложат на ревизија, одлуката за усвојување на завршната сметка и распоредувањето на нето добивката, како и одлуката за покривање на загубата, можат да ја донесат пред рокот за доставување на годишната сметка до надлежните органи. Во пракса тоа за малите субјекти е речиси вообичаено.

Меѓутоа, кога се работи за субјектите кои се должни своите финансиски извештаи да ги подложат на ревизија, постапката за усвојување на годишната сметка, како и одлуката за распоредување на финансискиот резултат е посложена.

Овластениот ревизор, кој е избран пред истекот на деловната година, врши ревизија на изготвените финансиски извештаи, од страна на раководството и дава свое мислење.

Собранието на акционерите / содружниците, се свикува најдоцна три месеци по доставувањето на завршната сметка до Централниот регистар и УЈП, со следната цел:

**** Да ја разгледа завршната сметка и ревидираните финансиски резултати и да донесе одлука за нив;***

**** Да донесе одлука за распоредување на нето добивката или одлука за покривање на загубата;***

**** Да ја одобри работата на органите на управување;***

Деловни Информации бр. 6/2023

Со статутот на друштвото, рокот од 3 месеци за разгледување на завршната сметка и ревидираните финансиски извештаи, може да биде и покус од 3 месеци.

Во член 483 од ЗТД, се дава законска можност за распоредување на добивката:

*** Износите коишто се внесуваат во законските и статутарните резерви на друштвото;**

*** Износ од добивката за покривање на загубата од минати години (доколку има);**

*** Износот којшто се исплатува во вид на дивиденда;**

*** Дополнителни издатоци врз основа на одлука;**

*** Евентуалниот пренос на добивката во наредната година (акумулираната добивка) и**

*** Износот на добивката, со која ќе се изврши зголемување на основната главнина на друштвото и износот од добивката за инвестиции.**

НАПОМЕНА: Со Одлуката не можат да се вршат измени во висината на резултатот од годишната сметка на друштвото. Се усвојува и распределува утврденото со пресмеката.

Во практиката најчесто друштвата по издвојувањето за задолжителната резерва, остатокот од нето добивката го распоредуваат во нераспределена добивка.

Како ќе се распредели добивката најмногу зависи од деловната политика што ја води менаџментот, како и од целта што е поставена и што сака да ја постигне друштвото, а сето тоа да биде во согласност со законските прописи.

Посебно тука треба да се напомене дека доколку друштвото има намера за вложување во нови инвестиции, на собирот на акционерите / содружниците, треба да се донесе одлука за издвојување од добивката, со намена за вложување во нови инвестиции - реинвестирана добивка.

1.3.1. Дел од добивката за покривање на загубата (сметка 890)

Субјектот може остварената добивка по годишната сметка, да ја распореди за покривање на загубата од претходните години, книжена на сметката 960.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

Покривањето на загубата од претходните години, правното лице може да врши само до висината на остварената добивка, односно, ако со тоа покривање не искаже загуба по пресметката. Според тоа, покритие на загубата од претходните години, не може да се врши на товар на загубата по годишната сметка.

НАПОМЕНА: Субјектот не може да издвои средства на сметката 890, ако искаже загуба по годишната сметка.

1.3.2. Дел од добивката за резервите (сметка 893)

Од остварената добивка, согласно одредбите на член 485 на Законот за трговските друштва задолжително *се издвојува во задолжителна општа резерва, како општ резервен фонд, кој се формира по пат на зафаќање од нејо добивката по сметка од 5% се додека резервиите на друштвото не достигнат износ кој е еднаков на една десетина (10%) од основната главнина.*

ВАЖНО:

Согласно член 485 од ЗТД процентот на задолжително издвојување изнесува 5% од добивката како општ резервен фонд, се додека резервите на друштвото не достигнат износ кој е еднаков на една десетина (10%) од основната главнина.

Со намалувањето на процентот за издвојувањето во задолжителните резерви од добивките, се остава простор на правните лица – трговски друштва за поголема можност за исплата на дивиденди, односно на поголем процент на акумулираните добивки (нераспределена добивка).

Ако така создадената резерва се намали, мора да се дополни на ист начин, со издвојување од идни добивки.

Додека општата резерва не го надмине со, закон, со договорот на друштвото или со статутот најмалиот определен износ, таа резерва може да се употребува само за покривање на загубите.

Деловни Информации бр. 6/2023

Кога општата резерва ќе го надмине најмалиот износ и по покривањето на сите загуби, со одлука на собирот на содружниците, односно на собранието, вишокот може да се употреби за дополнување на дивидендата.

Со договорот на друштвото, односно статутот, може да се предвиди формирање на посебни резерви со посебни намени. Намената може да биде – покривање на загуби, пензија, осигурување од ризик, добротворни цели за вработените и слично. Со така создадените резерви се управува одвоено, сметките за нив се водат одвоено од другите сметки на друштвото, во управувањето учествуваат и лицата на кои им се наменети тие резерви и тие резерви постојат се додека постои и друштвото и за нив не може да се врши пренамена за други цели.

1.3.3. Дел од добивката за дивиденди и други надоместоци на вложувачите

Органот на управување на правното лице, може да одлучи да распореди дел од добивката за дивиденда.

Дивидендата се исплатува најдоцна **во рок од девет месеци** по завршувањето на деловната година, а доколку не се исплати во тој рок, се засметува законска затезна камата до денот на исплатата.

Со договорот на друштвото, односно со статутот, може да се предвиди можноста секој акционер/содружник, дел од дивидендата или авансот од дивидендата, да го добие во пари, или во акција, односно удел. Такво плаќање на дивидендата, или авансот од истата, мора да биде направено во исто време за сите содружници, односно акционери.

1.3.4. Дел од добивката за инвестиции (реинвестирана добивка)

Распределбата на добивката за инвестиции (реинвестирана добивка), ја поттикнува даночното ослободување за данокот на добивка, отпочнувајќи од годишната сметка за 2014, кое се применува и во 2023 година.

За цели на користење на ослободувањето, еден од условите е постоење на распоредена добивка од претходна година за инвестиции.

Деловни Информации бр. 6/2023

Распоредувањето го врши Собранието на акционери или Собирот на содружници на седница со која вообичаено се усвојува резултатот од работењето. Но распоредувањето може да следи по првичното распоредување во акумулирана добивка, од која понатаму може да уследи распоредување но само до висината на добивката од претходната година која е првично распределена во акумулирана - за цели на ослободување од данок на добивка.

НАПОМЕНА: Во Контниот план не постои konto за реинвестирана добивка, ниту е оставен простор за користење на konto за избор. Најсоодветно е контото за резервите, како неноминиран капитал, односно книжењето да се изврши преку 9420 - Реинвестирана добивка.

1.3.5. Дел од добивката за зголемување на капиталот (сметка 891)

Од остварената добивка по годишна сметка, правното лице може да распредели дел за зголемување траен капитал и трајните вложувања (акционерскиот капитал, трајните влогови и капиталот на сопственикот).

Запишувањето на зголемувањето на основачкиот влог од тековни добивки подлежи на оданочување со данок на добивка и се пресметува со поднесување на Образец ДД-ИД, на денот на уписот на зголемувањето во ЦРМ. **(ова правило се однесува за добивки од 2009 до 2013 година). За добивките од 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 и 2022 година, во ваков случај не се создава обврска за данок на добивка.**

При распоредувањето на дел од нејо добивката за зголемување на акционерскиот капитал, односно за зголемување на капиталот на сопствениците-физички лица, правното субјект има обврска да пресмета и плати персонален данок на доход по стапка од 10%.

Обврската за персонален данок настанува во моментот на уписот на зголемувањето во Централниот регистар на РМ.

Деловни Информации бр. 6/2023

1.3.6. Дел од добивката што не е распореден (сметка 899)

Друштвото може дел од нето добивката да ја распредели како нераспределена добивка, односно ја задржува, кумулира и користи како интерен извор за финансирање при работа.

Ако со одлуката за распоредување на добивката, дел од добивката останува нераспореден, тој дел се книжи на сметка 899, односно се пренесува на konto 9500.

1.4. Право на содружниците во друштвото за учество во добивката

Содружниците имаат право на соодветен дел од добивката, освен ако правото на учество во добивката не е ограничено или исклучено со договорот за друштвото.

Добивката се дели меѓу содружниците, сразмерно на нивните удели во друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

Содружникот станува доверител на друштвото до висина на износот на одобрената, но неисплатена добивка.

Со договорот за друштвото се определува начинот на одлучувањето за распределбата, времето кога таа се врши, можноста управителот да одлучува за распределбата според критериуми и насоки утврдени од собирот на содружниците, начинот на којшто се води евиденцијата за распределбата и се утврдува износот на кој секој одделен содружник има право, ограничувањата при распределбата и други прашања, освен оние за коишто во согласност со законот и договорот за друштвото, е определено дека се одлучува на собир на содружниците.

Зголемување на основната главнина и распределба на добивката според зголемените удели

Со одлуката за зголемување на основната главнина се определуваат: износот на зголемувањето на основната главнина, начинот на кој лицата кои ќе преземат влог ќе учествуваат во распределбата на добивката и од кога во деловната година во којашто е зголемена основната главнина ќе го остваруваат ова право....(член 255 ст.1 од ЗТД).

Деловни Информации бр. 6/2023

Ако со одлуката за зголемување на основната главнина поинаку не е определено, зголемените удели учествуваат во добивката на друштвото, што е остварена во текот на целата деловна година, во којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина. **(член 258 ст.8 од ЗТД).**

Според наведените одредби од зтд, при зголемување на основната главнина на друштвото, во одлуката за зголемување на основната главнина треба да се наведе од кој датум содружниците ќе учествуваат во распределба на добивката на друштвото, според зголемените влогови.

Доколку со одлуката за зголемување не се определи датум за учество во распределба на добивката, содружниците учествуваат во распределба на добивката за целата деловна година, во којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина, со зголемените удели.

1.5. Распоредување на добивката

1.5.1. Одлука за распоредување на добивката

За распоредување на добивката во друштвото со ограничена одговорност, одлучува собирот на содружници со донесување на Одлука за распоредување на добивката.

Во одлуката за распоредување на добивката, се прикажува секоја поединечна намена на добивката, а особено се наведуваат:

- износот од добивката за покривање на загубата од минати години (доколку таква има);
- износите коишто се внесуваат во законските и во статутарните резерви на друштвото;
- износот којшто се исплатува во вид на дивиденда;
- дополнителните издатоци врз основа на одлуката;
- евентуалниот пренос на добивката во наредната година (акумулираната добивка) и
- износот на добивката со којшто ќе се изврши зголемување на основната главнина на друштвото и износот од добивката за инвестиции.

Со одлуката за распоредување на добивката, не може да се вршат измени, во остварената добивка на друштвото.

Деловни Информации бр. 6/2023

Прилог: Одлука за распоредување на добивка

Врз основа на член 483 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на РМ" бр.28/04...61/16, 64/18 120/18, 290/20, 215/21 и 99/2022), а во врска со Актот за основање на Друштво на ----- ДОО увоз извоз Скопје со седиште на ул. ----- бр. 20, содружниците на ден 31.05.2023 година ја донесоа следната:

О Д Л У К А **за распоредување на добивката за деловната 2022 година**

Член 1

Според Годишната сметка на друштвото од 31.12.2022 година за деловната 2022 година, утврдена е нето добивка на друштвото во износ од -----денари.

Член 2

Содружниците на Друштвото ----- ДОО увоз-извоз Скопје, по утврдување на добивката, остварена во деловната 2022 година, одлучија да ја распоредат на следниот начин:

1. износ од ----- денари се распоредува за задолжителна општа резерва,
2. износ од ----- денари се распоредува за исплата на дивиденда.
3. износ од ----- денари се распоредува за акумулирана добивка.

Член 3

Се задолжува управителот на Друштвото да ја спроведе одлуката.

Член 4

Одлуката стапува на сила со денот на донесување.

Деловни Информации бр. 6/2023

1.6. Покривање на загубата

За покривање на загубата во друштвото со ограничена одговорност одлучува собирот на содружници со донесување на Одлука за покривање на загубата.

Покривањето на загубите се врши редоследно од следните извори, кои се наведуваат во одлуката за покривање на загубата, и тоа:

- акумулирана добивка;
- на товар на задолжителната општа резерва;
- на товар на посебните резерви за покривање загуби;
- премии на емитирани акции и
- на товар на основната главнина, со нејзино намалување.

Со одлуката за покривање на загубата, не може да се вршат измени во висината на прикажаната загуба на друштвото.

Прилог: Одлука за покривање на загуба

Врз основа на член 484 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на РМ" 84/05...61/16; 64/18 120/18, 290/20, 215/21 и 99/2022), содружниците на Друштвото АРОМА ДООЕЛ Скопје со седиште на Ул." Гоце Делчев бр.520 Скопје на ден _____ 2023 година, ја донесоа следната:

О Д Л У К А

за покривање на загубата за деловната 2022 година

Член 1

Според Годишната сметка на друштвото од 31.12.2022 година, за деловната 2022 година и ревизорскиот извештај на овластениот ревизор, утврдена е загуба на друштвото во износ од 5.000.000,00 денари.

Член 2

Содружниците на Друштвото. АРОМА ДООЕЛ Скопје, по утврдување загубата остварена во деловната 2022 година, одлучија да ја покријат на следниот начин:

Деловни Информации бр. 6/2023

1. износ од 4.000.000,00 денари од искажаната загуба, се покрива од акумулираната добивка од претходни години,
2. износ од 1.000.000,00 денари од искажаната загуба, се покрива на товар на задолжителната општа резерва.

Член 3

Се задолжува управителот на Друштвото да ја спроведе одлуката.

Член 4

Одлуката стапува на сила со денот на донесување и потпишување од страна на содружниците во Друштвото.

Покривањето на загубата се врши **редоследно** од следниве извори, кои **се наведуваат во одлуката** за покривање на загубата и тоа:

- 1) **Покривање на загубата од акумулирана добивка;**
- 2) **Покривање на загуба од задолжителната општа резерва.**

Согласно одредбите од член 485 од Законот, задолжителната општа резерва се издвојува како процент определен во договорот за друштвото, односно со статутот и **не може да биде помал од 5% од добивката**, се додека резервите на друштвото не достигнат износ, кој што е еднаков на една десетина од основната главнина.

Ако така создадената резерва се намали, мора да се дополни на ист начин. Додека општата резерва не го надмине со закон, со договорот за друштвото, односно со статутот определениот најмал износ, може да се употребува само за покривање на загубите.

3) Покривање на загуба од посебни резерви за покривање на загуби

Со договорот за друштвото, односно со статутот може да се предвиди создавање посебни резерви заради покривање определени загуби или за други издатоци (член 486 од Законот).

4) Покривање на загубата на товар на основната главнина

Според постоечкиот член 173 од Законот, ако основната главнина на друштвото со ограничена одговорност од било која причина се намали под минималниот законски износ од 5.000 евра во денарска противвредност, (односно под 2.500 евра за друштвата според стариот ЗТД), износот мора да биде зголемен до утврдениот минимален износ во рок од шест месеци од денот на усвојувањето на годишната сметка, освен ако друштвото во тој рок, не се преобрази во друга форма на друштво.

Ако не постапи по оваа одредба, секое лице коешто има правен интерес, може со предлог до судот да бара престанување на друштвото, откако претходно ќе го предупреди неговиот застапник по закон, таа состојба да ја усогласи со законот.

5) Покривање на загубата од премии

Премиите на емитираните акции се образуваат при продажбата на ново емитираните акции и претставуваат приход на друштвото.

1.7. Дивиденда

1.7.1. Распределба на дивиденда

По одобрувањето на годишната сметка и на финансиските извештаи и утврдувањето на постоењето добивка за распределба, собирот на содружниците, односно собранието, го определуваат делот којшто им се доделува на содружниците, во форма на дивиденда, според правата што ги дава уделот.

Органот на управување може да исплати дивиденда, во износ, којшто не ја надминува:

- вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка и со финансиските извештаи,
- зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или
- со резервите кои можат да се распределуваат, односно кои ги надминуваат законските резерви
- и резервите определени со договорот за друштвото, односно со статутот и ако се покриени загубите од претходните години, ако тие од кои било причини не биле покриени со последната одобрена годишна сметка и со финансиските извештаи.

Деловни Информации бр. 6/2023

Ако е потребно, заради сигурност на друштвото или за што порамномерна дивиденда, пред да се определи висината на дивидендата, содружниците можат со договорот за друштвото да определат да се формира посебна резерва.

Начините на плаќање на дивидендата, ги утврдуваат содружниците, на собир на содружниците или преку изјаснување со допишување.

Дивидендата се исплатува најдоцна во рок од девет месеца по завршувањето на деловната година.

На содружниците може во текот на деловната година од предвидливиот дел од добивката, да им се исплати аванс на име дивиденда.

Доколку дивидендата не се исплати во рокот од 9 месеци, по истекот на овој рок на износот на дивидендата која треба да им се исплати на акционерите, се пресметува законска затезна камата до денот на исплатата на дивидендата.

1.7.2. Дивиденда во пари, во удели, односно во акции

Во друштвото со ограничена одговорност, со договорот за друштвото, може да се предвиди можноста секој содружник, за дел од дивидендата што е ставена на распределба или од авансите од дивидендата, да ја добие дивидендата, односно авансот од дивидендата во пари или во удел, односно во акции.

Понудата за плаќање на дивидендата или на авансите од дивидендата во удели, односно во акции, мора да биде направена во исто време на сите содружници, односно акционери, според родот и класата на акциите.

1.7.3. Плаќање на аванс на дивиденда

Со договорот за друштвото може да се овласти органот на управување на друштвото, во текот на деловната година врз основа на периодична сметка или периодични финансиски извештаи за трите, шесте, односно деветте месеца, ревидирани од страна на овластен ревизор, да им исплати на содружниците, односно на акционерите, аванс на име дивиденда.

Органот на управување може да го исплати авансот на дивиденда, само до износот на добивката којашто е остварена во периодот за којшто се исплаќа авансот на дивиденда, при што не може да ја надмине вкупната добивка, остварена во претход-

Деловни Информации бр. 6/2023

ната година, одобрена со годишната сметка, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години и со резервите кои можат да се распределуваат за оваа цел, намалени за износите, коишто се издвојуваат за законските резерви и за резервите утврдени со договорот за друштвото, односно со статутот, за периодот за којшто се пресметува авансот на дивидендата, ако не се покриени загубите од претходните години, а тие од кои било причини не биле покриени со последната одобрена годишна сметка и со финансиските извештаи.

За исплата на аванс на дивиденда, потребна е согласност на сите неизвршни членови на одборот на директори и едногласна одлука на надзорниот одбор, односно на контролорот.

1.7.4. Содржина на одлуката за плаќање на дивиденда

Со одлуката на собирот на содружници, со којашто се одобрува плаќање на дивиденда, се определува:

- *износот на дивидендата;*
- *начинот на определување според којшто се определува листата на содружници, кои имаат право да добијат дивиденда,*
- *планот за исплата на дивидендата и денот на којшто дивидендата се исплаќа (ден на исплата) и*
- *начинот на кој друштвото ги известува лицата, кои имаат право на дивиденда според, донесената одлука.*

Ако по датумот на евиденцијата и пред денот на исплатата содружникот, изврши пренос на удел, коишто му носат право на дивиденда, ова право за примање на дивиденда се пренесува на лицето на коешто се пренесени уделите, освен ако пренесувачот и лицето на коешто е пренесен уделот, заедно не договориле нешто друго.

Деловни Информации бр. 6/2023

Прилог: Одлука за исплата на дивиденда

Согласно член 490 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на РМ" 84/05...61/16; 64/18 120/18, 290/20, 215/21 и 99/2022), а во врска со Одлуката за распоредување на добивка за деловната 2022 година од 25.02.2023 година, содружниците на Друштвото ДД ТЕКСТИЛ ДООЕЛ Скопје со седиште на Ул."Гоце Делчев" бр.520 Скопје на ден _____ 2023 година ја донесоа следната:

ОДЛУКА ЗА ИСПЛАТА НА ДИВИДЕНДА

Член 1

Содружниците на Друштвото ДД ТЕКСТИЛ ДООЕЛ Скопје одлучија да го исплатат делот од добивката, наменет за исплата на дивиденда на содружниците на друштвото.

Износот кој ќе се исплаќа како дивиденда, изнесува вкупно 9.500.000,00 денари и се распределува од нето добивката од 2022 година.

Член 2

Износот на дивидендата, за секој содружник поединечно се утврдува врз основа на уделите во Друштвото, според Договорот за основање на друштвото и Тековна состојба од друштвото од централниот регистар на РМ.

Член 3

На секој содружник поединечно ќе му се исплати дел од дивидендата, според нивните удели во друштвото, според износите во следната табела:

Р.бр	Содружник	*Удели во О.Г. во %	Износ на дивиденда за исплата
1	Трајко Трајковски	60	5.700.000,00 мкд
2	Јован Јовановски	40	3.800.000,00 мкд
ВКУПНО			9.500.000,00 мкд

***О.Г претставува Основна главнина на друштвото**

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Член 4

Дивидендата ќе се исплати на трансакциска сметка на содружниците, најдоцна до 30.09.2023 година.

Член 5

Се задолжува управителот на Друштвото да ја спроведе одлуката.

Член 6

Одлуката важи од денот на нејзиното донесување и потпишување од страна на содружниците на друштвото.

**2. УСВОЈУВАЊЕ НА РЕЗУЛТАТ И
РАСПОРЕД НА ИСТИОТ КАЈ АД**

Акционерите со своите влогови го формираат сопствениот капитал на друштвото.

Меѓутоа, акционерите често пати не сакаат да учествуваат во дневното и тековното управување со деловните активности на друштвото. Повеќето акционери немаат ниту доволно знаење, ниту доволно време или ресурси да управуваат со друштвото. Токму затоа дневното менаџирање и управување со деловните операции на друштвото, тие го доверуваат на менаџерите. Меѓутоа со наведеното, акционерите не значи дека се откажуваат од своето право да управуваат со друштвото. Своите управувачки права, тие ги остваруваат преку собрание на друштвото.

Собранието на друштвото претставува орган, во кој се обединуваат сите акционери, заради остварување на нивните права во врска со друштвото во целина. Преку собранието, акционерите одлучуваат за најзначајните прашања од работењето на друштвото. Такви прашања се **одобрувањето на финансиските извештаи** и на годишниот извештај за работа на друштвото, изборот и отповикувањето на членови на одборот на директори и на надзорниот одбор, преобразбата и статусните промени на друштвото, одобрувањето големи зделки, **распределбата на добивката и исплатата на дивидендата**, именувањето на надворешен ревизор итн.

Деловни Информации бр. 6/2023

Покрај тоа, собранието на друштвото им овозможува на акционерите еднаш годишно да се состанат и да дискутираат за наведените и за други прашања, непосредно да им поставуваат прашања на директорите и менаџерите и да одлучуваат за правецот во кој друштвото ќе се движи во иднина.

Според тоа, акционерите ги остваруваат своите права на управување и одлучување, преку собранието на друштвото.

2.1. Годишно акционерско собрание

Собранието на акционерското друштво, одлучува само за прашањата кои што се изречно определени со ЗТД и со статутот на друштвото, а особено за:

- ✓ одобрување на годишната сметка, на финансиските извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година и одлучување за распределбата на добивката;

Собранието избира претседавач со седницата на собранието, записничар и двајца акционери - заверувачи на записникот, освен ако записникот не го води нотар. Собранието избира и комисија за спроведување тајно гласање и други физички лица (бројачи на гласови и други), ако тоа е потребно за вршење други работи, коишто го овозможуваат непреченото одвивање на работата на собранието, на начин и според условите определени со ЗТД и со статутот.

Членот 384 од ЗТД, зборува за годишното собрание на акционерското друштво. Годишното собрание го свикнува органот на управување **најдоцна три месеца по составувањето на годишната сметка**, на финансиските извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, **а не подоцна од шест месеца од завршувањето на календарската година или 14 месеца од одржувањето на последното годишно собрание.**

На годишното собрание:

- ✓ се разгледуваат и се усвојуваат годишната сметка, финансиските извештаи и годишниот извештај за работата на друштвото, во претходната деловна година;

Деловни Информации бр. 6/2023

- ✓ се одлучува за употребата на чистата добивка или за покривање на загубата и
- ✓ се одобрува работата на членовите на органот на управување и на надзорниот одбор.

Во годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, органот на управување има обврска објективно да ги презентира и да ги објасни главните фактори и околностите, коишто влијаеле на определувањето на работењето, вклучувајќи ги и промените во опкружувањето во чии рамки друштвото дејствува, одговорот на друштвото на тие промени и нивното влијание. Политиката на вложувања за одржување и за поддршка на успешноста во работењето на друштвото, вклучувајќи ја и политиката на дивиденди, изворите на средствата на друштвото, политиката на односот на долгорочниот долг спрема основната главнина и политиката на управување со ризикот, големите зделки и зделките со заинтересирана страна, со прикажани податоци за висината на износот на трансакциите, кои се извршени врз основа на зделка со заинтересирана страна и начинот и постапката во која била одобрена зделката со заинтересирана страна, се задолжителни податоци во годишниот извештај.

Име, презиме и адреса на заинтересираната страна ако е физичко лице, или назив и седиште ако заинтересираната страна е правно лице, како и средствата на друштвото чијашто вредност не е одразена во билансот на состојбата според меѓународните стандарди за финансиско известување, изгледите за идниот развој на друштвото и неговиот деловен потфат, активностите во сферата на истражувањето и развојот, како и информациите во врска со стекнувањето сопствени удели или акции, во зависност од релевантните околности, се исто така задолжителни за објавување во годишниот извештај.

Во годишниот извештај на друштвото се објавуваат и примањата на секој извршен член на одборот на директори и на член на управниот одбор (плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права), односно надоместокот на неизвршените членови на одборот на директори и на членовите на надзорниот одбор.

Деловни Информации бр. 6/2023

2.2. Свикување на акционерско собрание

2.2.1. Подготовки за свикување на годишно собрание

Подготовката за одржување годишно собрание на друштвото, претпоставува внимателно планирање и доследно исполнување на утврдените процедурални услови. Процедурите за свикување на годишно собрание на друштвото, се регулирани со одредбите од ЗТД.

Чекори за подготовка и свикување на годишно собрание на друштвото се следниве:

- донесување на Одлука за свикување на годишното собрание на друштвото;
- утврдување на дневниот ред и вклучување на нови точки на дневниот ред;
- донесување на одлуките поврзани со одржувањето на годишното собрание; утврдување на списокот на акционери со право на учество;
- известување за одржување на годишно собрание и доставување на материјали.

Годишното собрание го свикува органот на управување, т.е. одборот на директори или управниот одбор, во зависност од системот на управување, воспоставен со статутот на друштвото во роковите наведени погоре.

Овластување за свикување на годишното собрание имаат и неизвршните членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор, но тие правото за свикување на годишното собрание можат да го остваруваат само врз субсидијарна основа. Имено, ако органот на управување не го свика годишното собрание на време, собранието без одлагање го свикуваат неизвршните членови на одборот на директори, односно надзорниот одбор.

Понатаму, доколку годишното собрание не го свикаат неизвршните членови на одборот на директори, односно надзорниот одбор, или ако од кои било други причини тоа не се одржи во утврдените рокови, одлука за свикување на годишното собрание може да донесе судот по предлог на било кој акционер, независно од бројот на акции или процентот од вкупниот број на акции со право на глас што тој ги поседува.

Деловни Информации бр. 6/2023

Било кој од горенаведените органи да го свика годишното собрание, истото ќе го направи со донесување на писмена одлука за свикнување на годишно собрание.

Органот кој го свикнува собранието, исто така утврдува на кој датум и на кое место ќе се одржува годишното собрание и го утврдува дневниот ред на собранието.

Датумот на одржување на собранието треба да биде во рамките на роковите од ЗТД, наведени погоре, додека пак за местото на одржување на собранието во ЗТД нема посебни одредби а согласно Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирали на Македонската берза, собранието треба да се одржи на место, што им е достапно на сите акционери.

2.2.2. Дневен ред и вклучување нови точки на дневниот ред

Прва обврска во подготовката на годишното собрание на друштвото е составување на дневниот ред.

Дневниот ред ја дава структурата на годишното собрание на друштвото и ги дефинира прашањата за кои мора да се расправа и одлучува на собранието.

Собранието може да одлучува само за прашања, коишто се уредно ставени на дневен ред.

Собранието може да расправа, без право на одлучување, и за прашања коишто не се уредно ставени на дневен ред. Секој акционер има право во кое било време да поднесува иницијатива за вклучување точки во дневниот ред на собрание, коешто ќе биде свикано.

Акционери кои поединечно или заедно поседуваат најмалку 5% од вкупниот број на акции, со право на глас, можат да предложат дополнување на дневниот ред со барање за вклучување нови точки, ако истовремено приложат и образложение за предложената точка за дополнување на дневниот ред или ако предложат одлука по предложената точка. Предлагањето точки на дневен ред друштвата можат да го овозможат да се врши со електронски средства.

Акционери кои поединечно или заедно поседуваат 5% од вкупниот број на акции со право на глас, имаат право по писмен пат да предложат за усвојување одлуки по секоја од точките кои се вклучени или ќе бидат вклучени во дневниот ред на седницата на собранието на друштвото.

Деловни Информации бр. 6/2023

Предлагањето одлуки, друштвата можат да овозможат да се врши со електронски средства.

2.2.3. Покана или јавен повик за свикување на годишно собрание

Собранието може да биде свикано со покана или со објавување јавен повик или со покана и со објавување јавен повик до акционерите.

Собранието се свикува со праќање покана до сите акционери, чишто акции им даваат право на учество во работата на собранието, коешто се свикува.

Поканата се испраќа според изводот од акционерската книга, којшто не е постар од **три дена**, од денот на испраќањето на поканата.

Јавниот повик за одржување на седница на собранието, се објавува на половина страница во најмалку еден дневен весник, што излегува на целата територија на Македонија.

Друштво чии акции котираат на берза и друштво кое согласно со Законот за хартии од вредност е со посебни обврски за известување, треба да ја објават содржината на јавниот повик и на насловната страница од својата официјална интернет страница, а кога нивните акции котираат на берза да ја поднесат за објавување и на интернет страницата на берзата. Испраќањето на поканата се врши на начин којшто овозможува да се потврди датумот кога е испратена и датумот кога е примена од секој акционер.

Рокот којшто тече од денот на објавувањето на јавниот повик, односно од денот на испраќањето на поканата за учество на собранието до денот на одржувањето на собранието не може да биде подолг од 50 дена, ниту пократок од 30 дена, од денот на одржувањето на собранието.

Органот на управување го определува денот (*датумот на евиденција*), којшто ќе го користи за испраќање покани, според изводот од акционерската книга, којшто не може да биде подолг од три дена.

Собранието може да донесе одлука за свикување на седница на собрание, која не е редовна годишна седница на еден од начините пропишани погоре, во рок кој не може да биде подоцна од четиринаесеттиот ден, пред денот на кој треба да се одржи седницата на собранието, ако друштвото има воспос-

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

тавено или користи електронски систем, со кој му се овозможува на секој акционер, електронски да гласа.

Одлуката за свикување на седница на собрание, собранието на друштвото ја донесува со мнозинство гласови кое не може да изнесува помалку од **две третини** од акциите **со право на глас** претставени на собрание и рокот за нејзиното важење не може да биде подоцна од одржувањето на првото наредно годишно собрание на друштвото.

Трошоците за објавување на јавниот повик, односно за испраќање на поканите за свикување на седница на собранието на друштвото, паѓаат на товар на друштвото.

Поканата, односно јавниот повик за свикување собрание ги содржи следниве податоци:

- ✓ *фирмата и седиштето на друштвото;*
- ✓ *местото и датумот на одржување на собранието;*
- ✓ *другите процедурални формалности, пропишани со статутот, што се од значење за присуството на собранието и за начинот на гласање;*
- ✓ *дневниот ред според кој ќе работи собранието и*
- ✓ *начинот на којшто се достапни материјалите, што се подготвени за собранието кое што е свикано.*

Со статутот на акционерското друштво, можат да се определат и другите податоци, коишто треба да ги содржи поканата, односно јавниот повик што се од значење за остварување на правата на акционерите во врска со свикувањето и со одржувањето на собранието. Материјалите мораат да бидат достапни до акционерите од денот на испраќањето на поканата, односно на објавувањето на јавниот повик.

Со членовите 388-а и 388-б во Законот е пропишана Содржината на поканата, односно на јавниот повик и за Информациите кои треба да се објават на веб страната кај друштво, чии акции котираат на берза, односно кај друштво кое согласно со Законот за хартии од вредност е со посебни обврски за известување.

2.2.4. Известувања и материјали за годишното собрание на друштвото

Во врска со материјалите за годишното собрание на друштвото, кои произлегуваат од точките на предложениот дневен ред на собранието, како и достапноста на истите до акционе-

Деловни Информации бр. 6/2023

рите, ЗТД предвидува една општа одредба според која во поканата, односно јавниот повик за свикување на собранието, мора да биде наведен начинот на којшто ќе бидат достапни материјалите што се подготвени за собранието што е свикано. Според неа, при свикувањето на годишното собрание на друштвото на сите акционери мора да им бидат достапни, без исклучок, сите материјали што се подготвени за собранието, независно од тоа дали материјалите се подготвени од свикувачот на собранието или од акционер или акционери, кои во согласност со закон, побарале дополнување на дневниот ред.

Материјали за годишно собрание:

- *Годишна сметка;*
- *Годишен финансиски извештај;*
- *Годишен извештај за работата на друштвото;*
- *Извештај од овластениот ревизор за извршената ревизија;*
- *Извештај од неизвршните членови на одборот на директори или од надзорниот одбор за резултатите од контролата на органот на управување;*
- *Предлог одлука за распределба на добивката или за покривање на загубата.*

Во случај на остварена добивка, во предлог одлуката за распределба на истата треба да се прецизира износот што се исплаќа во дивиденда, датумот на евиденција според кој се определува листата на акционери со право на дивиденда, планот за исплата на дивидендата, денот на кој дивидендата се исплаќа и слично.

Материјали од сите останати точки на дневниот ред на свиканото годишно собрание на друштвото, во врска со прашањата што спаѓаат во надлежност на собранието (избор на членови на органот на управување и надзор, зголемување на основната главнина, измена на статутот и др.), достапност на материјалите што се подготвени за собранието треба да се определи, односно:

- *дали материјалите во препис треба да му бидат доставени на секој акционер поединечно или*
- *дали материјалите треба да бидат ставени на увид на акционерите во седиштето на друштвото или на друго соодветно место.*

Деловни Информации бр. 6/2023

Согласно практиките на добро корпоративно управување, материјалите за годишното собрание на друштвото треба да бидат достапни за акционерите во седиштето на друштвото и на секое друго место, што прецизно и јасно ќе биде наведено во поканата, односно јавниот повик за свикување на собранието, при што треба да се земе предвид подрачјето, каде престојуваат најголем дел од акционерите.

Материјалите што се подготвени за годишното собрание, мораат да бидат достапни до акционерите од денот на испраќањето на поканата, односно објавувањето на јавниот повик.

Согласно Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва, котирали на Македонската берза, информациите поврзани со точките од дневниот ред на собранието на друштвото, треба да бидат достапни на веб страницата на друштвото, 21 ден пред одржувањето на собранието на акционери и во период од една година по неговото завршување. Овие информации исто така треба да бидат достапни и на веб страницата на Македонската берза.

2.3. Одржување на годишно собрание

2.3.1. Услови за одржување и кворум за работа на собранието

Годишното собрание на друштвото може да се одржи откако ќе бидат спроведени сите неопходни дејствија за негова подготовка. Одржувањето на годишното собрание на друштвото претставува главен корпоративен настан на кој се донесуваат најважните одлуки за друштвото. За целосна легитимност на донесените одлуки, од особено значење е правилно и законито спроведување на собранието.

Собранието може да работи (кворум за работа), ако на седницата присуствуваат верификувани учесници на собранието, кои поседуваат најмалку мнозинство од вкупниот број на акциите со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

Ако на собранието не се обезбеди кворумот, собранието не може да почне со работа. За време што не е подолго од 15 дена, од денот за којшто е закажано одржувањето на собранието, коешто немало кворум за работа, се закажува нов термин за одржување на собранието (презакажано собрание), коешто и се

Деловни Информации бр. 6/2023

одржува во овој рок. Новиот термин за одржување на презакажаното собрание се објавува на начин на којшто е објавено свикувањето на собранието, коешто немало кворум за работа.

Учеството на презакажаното собрание повторно не се пријавува. Пред да се започне со работа на презакажаното собрание се пристапува кон потпишување на списокот, со што секој присутен го верификува своето присуство на презакажаното собрание. Потпишаниот список со свој потпис го заверува претседачот со собранието и записничарот. По заверката на списокот, претседачот со собранието го констатира присуството на пријавените акционери, односно на нивните полномошници, односно кворумот за работа на собранието. Секој верификуван учесник на презакажано собрание, може да бара копија на потпишаниот список на свој трошок.

На презакажаното собрание може да се одлучува само по прашањата утврдени во дневниот ред за првото свикување на собранието, без оглед на бројот на присутните акционери и бројот на акциите што ги имаат. На презакажаното собрание не може да се одлучува за прашањата за коишто, според ЗТД, се одлучува со поголемо мнозинство од мнозинството од кворумот опишано погоре.

Одлуките на собранието се донесуваат со мнозинство од акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со ЗТД и со статутот не е определено поголемо мнозинство или не се пропишани други услови во поглед на мнозинството, со коешто се донесуваат одлуките на собранието.

2.3.2. Отварање на годишното собрание и избор на органи

Годишното собрание на друштвото, може да биде отворено, само доколку е обезбеден кворум за работа. Вообичаено, веднаш по отворањето, акционерите пристапуваат кон избор на органите на собранието.

Со цел да се овозможи непречена работа на собранието, на годишното собрание се врши избор на следните органи:

- Претседавач со собранието;

Претседавач со собранието се избира за секое одделно собрание, при што мандатот на претседавачот, трае до изборот на претседавачот на наредното собрание.

Деловни Информации бр. 6/2023

За претседавач со собранието може да биде избран секој акционер или лице кое застапува акционер, додека за претседавач со собранието не може да биде избран член на орган на управување или член на надзорен одбор. Претседавачот го определува редоследот на работата и го одржува редот на седницата на собранието, а може да утврди и правила за водење на седницата на собранието. Претседавачот се избира за секое одделно собрание.

За претседавач може да биде избран секој акционер или лице коешто застапува акционер. За претседавач со собранието не може да биде избран член на орган на управување или член на надзорен одбор.

- Записничар и заверувачи на записникот;

Собранието избира записничар и двајца акционери – заверувачи на записникот, освен ако записникот не го води нотар. За записничар може да биде избран секој акционер или лице коешто застапува акционер, додека за записничар и двајца акционери – заверувачи на записникот, не може да биде избран член на орган на управување или член на надзорен одбор.

- Комисија за спроведување тајно гласање;

Заради спроведување на тајното гласање, собранието со одлука избира комисија за спроведување тајно гласање, освен ако со статутот поинаку не е определено.

Комисијата мора да биде составена од најмалку **три члена** од редот на акционерите, при што во комисијата не може да биде избран акционер, односно друго лице, кое е член на орган на управување на друштвото, односно на надзорен одбор, ниту претседавачот со собранието, на кое се врши тајното гласање.

- Бројач на гласови;

Во случај кога не се избира комисија за спроведување на тајно гласање или друг орган кој би ја имал истата функција, за броењето на гласовите, собранието избира најмалку еден бројач на гласови. Собранието може да избира и други физички лица или органи, ако тоа е потребно за вршење други работи, коишто го овозможуваат непреченото одвивање на работата на собранието, на начин и според условите определени со ЗТД и со статутот на друштвото.

Деловни Информации бр. 6/2023

2.3.3. Начин на гласање

Ако со ЗТД и со статутот поинаку не е определено, а собранието самото не определи посебен начин на гласање или тајно гласање, начинот на гласањето го определува претседавачот со собранието. За броењето на гласовите собранието избира најмалку еден бројач на гласови. За сите избори на член на орган на управување на друштвото, односно за член на надзорниот одбор или за отповикување на членовите на овие органи, гласањето е тајно, освен ако со статутот не е определено гласањето да биде јавно.

Ако со статутот е определено на собранието акционерите да гласаат јавно, по барање на еден или на повеќе акционери кои имаат најмалку една десеттина од вкупниот број на акциите со право на глас, се пристапува кон тајно гласање.

Со статутот може да се определи начинот на којшто акционерите можат да гласаат на свикано собрание, преку телефон или преку друго соодветно електронско средство, коешто е дел од јавна комуникациска мрежа и преку којшто може, на сигурен начин да се утврди идентитетот на секој акционер, правото на глас, начинот на воспоставување на комуникациска врска меѓу друштвото и акционерите и тоа така што гласањето ќе биде достапно на секој акционер и ќе може, со сигурност, да се евидентира извршеното гласање. Акционерот кој гласа преку телефон или преку друго електронско средство, се смета за присутен на собранието, односно го сочинува кворумот за работа и за одлучување на собранието.

Ако на сигурен начин не може да се утврди идентитетот на секој акционер, начинот на воспоставување на комуникациска врска меѓу друштвото и акционерот, ако гласањето не биде достапно на секој акционер и не може со сигурност да се евидентира кворумот и извршеното гласање, гласањето е ништовно.

2.3.4. Записник од собранието

За работата на собранието, се води записник, којшто содржи податоци за:

- ◆ *фирмата и седиштето на друштвото;*
- ◆ *датумот, времето и местото на одржувањето на собранието;*

Деловни Информации бр. 6/2023

- ◆ името на претседавачот со собранието, односно името на записничарот и имињата на членовите на комисијата за гласање, ако се избираат;
- ◆ дневниот ред на собранието;
- ◆ бројот на присутните акционери, односно полномошниците на акционери и кворумот за работа;
- ◆ расправата водена на собранието;
- ◆ значајните настани на собранието, како и поднесените предлози;
- ◆ одлуките, бројот на гласови „за“ и „против“ и бројот на воздржаните гласови и
- ◆ оградувањата, односно противењата на акционер, член на органот на управување, односно на надзорниот одбор против некоја одлука ако е изјавено оградување, односно противење.

За записничар и заверувачи на записник не може да биде избран член на орган на управување на друштвото, односно на надзорен одбор, ниту претседавачот со собранието.

Записникот се подготвува најдоцна во рок од осум дена, од денот на одржувањето на собранието и него го потпишуваат записничарот и претседавачот со собранието, а го заверуваат заверувачи на записник.

Секој акционер може да бара од извршните членови на одборот на директорите, односно од управниот одбор, издавање копија на записникот од собранието, на негов трошок. Трошокот не може да биде поголем од стварните трошоци.

Кога записникот го води нотар, записникот се подготвува најдоцна во рок од три дена, од денот на одржувањето на собранието и него го потпишува нотарот и претседавачот со собранието.

*** Записниците заедно со прилозите се чуваат најмалку десет години.**

ПРИДОНЕСИ

дипл.економист: Јулија Минковска

СТАЖ НА ОСИГУРУВАЊЕ ШТО СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ (БЕНЕФИЦИРАН СТАЖ)

Работниците кои се вработени на работни места кои бараат поголем физички и умствен напор или при извршување на работните обврски се изложени на тешки услови за работа, имаат право на стаж со зголемено траење (Бенифициран стаж).

ВОВЕД

Со Законот за пензиско и инвалидско осигурување се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување, опфатот на осигуреници, правата кои се остваруваат од ова осигурување, матичната евиденција на осигурениците и корисниците на права од пензиското и инвалидското осигурување, основите на капиталното финансирано пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Правата од пензиското и инвалидското осигурување се неотуѓиви, лични материјални права кои не можат да се пренесуваат на други лица, не можат да застарат, а се стекнуваат и остваруваат во зависност од начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување.

Деловни Информации бр. 6/2023

На осигуреникот на кого стажот на осигурување му се смета за зголемено траење, *(бенифициран сѐај)*, се регулира согласно следниве законски прописи:

1) Законот за пензиско и инвалидско осигурување ("Службен весник на РМ" 98/12 ... 57/22);

2) Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08 ...251/22);

3) Правилникот за Методологијата за изработка на стручна документација кон Барањата за утврдување на работни места на кои сѐајот на осигурувањето се смета со зголемено траење ("Службен весник на РМ" 38/04);

4) Правилникот за утврдување на работните места на кои сѐајот на осигурување се смета со зголемено траење ("Службен весник на РМ" 284/121;

5) Одлуката за утврдување единствен кодекс на шифри за внесување на податоци во матична евиденција ("Службен весник на РМ" 77/07; 83/10; 89/11).

1. СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

Согласно член 18 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување, *(во продолжение Законот за ПИО)*, осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни **64 години живот (маж)**, односно **62 години живот (жена)** и најмалку **15 години пензиски сѐај**.

2. НАМАЛУВАЊЕ НА СТАРОСНАТА ГРАНИЦА

Старосната граница за остварување на старосна пензија, може да се намали во зависност од определени услови и тоа:

- Работникот да има најмалку 15 години стаж,
- Придонесот за ПИО да е редовно платен,
- Работникот да работи на работно место за кое стажот на осигурување се смета со зголемено траење и
- Работникот на ова работно место да работи определен број на години.

Деловни Информации бр. 6/2023

Согласно член 19, од Законот за ПИО, на осигуреникот на кого стажот на осигурување, му се смета со зголемено траење, старосна граница за стекнување право на старосна пензија, се намалува зависно од степенот на зголемувањето на стажот и тоа *за њо една година*.

1) за секои Седум години, поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, како *13 месеци*;

2) За секои Шест години, поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како *14 месеци*;

3) за секои Пет години, поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како *15 месеци*;

4) за секои Четвори години, поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како *16 месеци*;

5) за секои Три години и шест месеци, поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како *17 месеци*;

6) за секои Три години, поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како *18 месеци*.

На осигуреникот, на кого ефективно поминати 12 месеци стаж на осигурување се смета како стаж на осигурување со зголемено траење на работни места и работи, кои се изведуваат под земја и кој во текот на осигурувањето бил распореден на работи и работни места со различни степени на зголемување на стажот на осигурување, старосната граница за стекнување право на старосна пензија се намалува за секој период поминат на работно место со одреден степен на зголемување на стажот, пропорционално на времето поминато на тоа работно место, со намалување на старосната граница.

Вкупното намалување на старосната граница се утврдува како збир на пропорционално утврдените намалувања за секој поединечен период.

**2.1. Стаж на осигурување што се
сметта со зголемено траење**

Согласно член 108 од Законот за ПИО, **на осигурениците кои работат на особено тешки и по здравјето штетни работни места**, како и на осигурениците кои работат на работни места, на кои по исполнувањето определени години на живот, **не можат со успех да ја вршат својата професионална дејност, стажот на осигурување им се смета со зголеменото траење.**

Степенот на зголемувањето на стажот на осигурување, зависи **од тежината на штетноста на работата**, односно од природата на работата, така што работните места се распоредуваат во **шест групи, со што што секој 12 месеци ефективна работа се смета како 14, 15, 16, 17, односно 18 месеци, стаж на осигурување.**

Согласно член 109 од Законот за ПИО, како работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, затоа што работата на нив е особено тешка и штетна по здравјето, можат да се утврдат работните места, на кои се **исполнети следниве услови:**

1) Во врска со извршувањето на работните на работните месеци, да постојат позначителни штетни влијанија врз здравствената состојба и врз работната способност на работници и покрај тоа што се применети сите општи и посебни заштитни мерки, утврдени со прописите, како и другите мерки, што можат да влијаат, врз отстранувањето и намалувањето на штетните влијанија;

2) Работните на работните месеци, под тешки и по здравјето штетни услови, да се извршуваат непосредно покрај изворите на штетните влијанија, во непрекинатиот тек на работата и

3) Работните на работните месеци, под околностите од претходните две точки, да ги извршува ист работник, во текот на полно работно време, земајќи го како полно работно време и работното време пократко од 40 часа неделно, определено за одделни работни места, поради посебните услови за работа.

Како работните места, на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, затоа што векот на вршење на професионалната дејност е ограничен, со исполнувањето на опре-

Деловни Информации бр. 6/2023

делени години возраст, **можат да се утврдат работните места, во оние занимања, во кои поради природата и тежината на работата, физиолошките функции на организмот опаѓаат во толкава мера, што на работникот му го оневозможуваат натамошното успешно вршење, на истата професионална дејност.**

3. УТВРДУВАЊЕ НА РАБОТНИ МЕСТА НА КОИ СТАЖОТ СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ

Согласно член 110 од Законот за ПИО, **работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење**, затоа што работата на нив е особено тешка и штетна по здравјето, се утврдува со Правилник, со кој се уредува методологијата за изготвување и содржината на стручната документација, кон барањето за утврдување на работни места, на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење.

Со барањето за утврдување на стажот на осигурување со зголемено траење, подносителот на барањето, приложува документација, со содржината определена со Правилникот

Во стручната документација, се дава целосен приказ за општите услови, присутни кај работодавецот, што се предмет на анализа, јасен преглед на работата и работните места, со сите ризици од опасни и штетни влијанија, по здравјето на работниците.

Работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, а кои не се опфатени со Правилникот, начинот за нивно утврдување, степенот на зголемувањето на стажот на осигурување на тие работни места, го утврдува **Комисијата за ревизија на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење.**

Комисијата ја формира министерот за труд и социјална политика во состав од три члена, од кои два член стручни и компетентни лица од областа на безбедноста и здравје при работа и еден член од областа на пензиското и инвалидското осигурување.

Работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, се утврдуваат по претходно прибавено мислење од соодветни стручни и научни организации, на иницијатива на работодавците.

Деловни Информации бр. 6/2023

Работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, подлежат на ревизија што ја врши Комисијата за ревизија на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење.

Ревизијата се врши најдоцна во рок пет години, од денот на утврдување на истите работни места.

На ревизија подлежат и работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, работодавачот може да иницира постапка за промена на техничко – технолошките услови на работа.

За работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, работодавецот може да иницира постапка за промена на актот на Фондот, поради промена на техничко-технолошките услови на работа.

3.1. Осигуреници на кои стажот им се смета со зголемено траење

Согласно член 112 од Законот за ПИО, стажот на осигурување со зголемено траење им се смета и на осигурениците што во работен однос, односно на работа врз основа на која биле задолжително осигурени, поминале работејќи со полно работно време, како:

- ✓ **осигуреници, со телесно оштетување од најмалку 70%,**
- ✓ **воени инвалиди од I до VI група,**
- ✓ **цивилни инвалиди од војната од I до VI група,**
- ✓ **слепи лица,**
- ✓ **лица заболени од дистрофија и сродно мускулни и невромускулни заболувања и од параплегија, церебрална и детска парализа и од мултиплекс склероза.**

На овие осигуреници, секои **12 месеци** ефективно поминати во работен однос, врз основа на кој се осигурени, им се сметаат како **15 месеци стаж на осигурување**, а старосната граница, пропишана за здобивање на старосна пензија им се намалува за по една година, за секои пет години ефективно поминати на таква работа.

На осигурениците во кои стажаат:

Деловни Информации бр. 6/2023

- **Инвалидниџе лица на џрудоџ, воениџе инвалиди, цивилниџе инвалиди од војнаџа**, како и другите инвалидни лица, ако работат онолку време, колку што одговара на нивната работна способност и
- **Работничкиџе** – заради доење или неџа на дете, односно работниците, заради неџа на дете; кои работат на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, стажот на осигурување им се зголемува само за она време што ефективно го поминале на работа.

По исклучок од оваа одредба, на осигурениците на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење, кои се во работен однос, односно на работа врз основа на која биле задолжително осигурени, поминале работејќи со полно работно време, тој стаж им се зголемува и ако работеле со скратено работно време, како да работеле со полно работно време.

Во сџаџ на осигурување со зголемено џраење се смџа и времето за кое осигуренициџе биле осигурени во џензискоџо и инвалидскоџо осигурување, во својство на воен осигуреник или граѓанско лице на служба во Југословенската народна армија, освен времето што граѓанското лице на служба во Југословенската народна армија го поминало во група и тоа под условите и во обемот што се утврдени со прописите, со кои било уредено пензиското и инвалидското осигурување на воените осигуреници.

4. ИЗРАБОТКА НА СТРУЧНА ДОКУМЕНТАЦИЈА КОН БАРАЊАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА РАБОТНИ МЕСТА НА КОИ СТАЖОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ

Изготвување и содржината на стручната документација, кон барањата за утврдување на работни места на кои стажот на осигурувањето се смета со зголемено траење е регулирано согласно **Правилникот за методологијата за изработка на стручна документација**, кон барања за утврдување на работни места, на кои стажот на осигурувањето се смета со зголемено траење.

Деловни Информации бр. 6/2023

Со барањето за утврдување на стажот на осигурување со зголемено траење, подносителот на барањето во согласност со член 35 и 36 од Статутот на Фондот на ПИОМ, приложува документација, со содржината определена со правилникот.

Во Стручната документација, се дава целосен приказ за општите услови присутни кај работодавецот, што се предмет на анализа, јасен преглед на работата и работните места со сите ризици од опасни и штетни влијанија, по здравјето на работниците.

4.1. Основна содржина на стручната документација за утврдување на работните места, кај кои постојат тешки и тешки влијанија на работата

Согласно член 3 од Правилникот, со цел да се утврди фактот дали на работното место постои тежина и штетност за здравјето и работната способност, стручната документација мора да содржи:

- **Податоци за поднесувачот на барањето;**
- **Податоци за работното место;**
- **Податоци за тешките влијанија на работното место;**
- **Податоци за последиците на тешките влијанија на работата, врз здравствената и работната способност;**
- **Предлог за следење на зголемување на стажот и**
- **Укажување за примена на законските одредби со образложение.**

Подносителот на барањето треба да даде опис на технолошкиот процес, застапен кај работодавецот, бројот на работниците што учествуваат во производниот процес, како и оцена на технолошкиот процес, од аспект на применатата технологија, во смисол на тоа дали истата е современа или не, како и степенот на постојните мерки за заштита при работата, во производниот процес.

Исто така, заради утврдување на фактичката состојба, за степенот на загрозеност на работните места потребна е да се прикаже методологијата за следење на параметрите, кои се во согласност со Законот за заштита при работа и подзаконските акти од областа на заштитата при работа.

Деловни Информации бр. 6/2023

4.2. Општии податоци за работни места

Согласно член 6 од Правилникот, податоците за работното место содржат:

а) Назив на работното место и опис на работното место, според договорот за работа;

б) Услови за вработување (се наведува дали се бараат посебни особини за вработување на ова работно место во поглед на: годините на возраст, полот, стручната подготовка, работното искуство, здравствените, психофизичките и социјалните особини и други специјални особини);

в) Бројот и структура на вработениите, распоредени на работното место и нив (според староста и работниот стаж на работното место, за кое се поднесува барање);

г) Режимот на работа (работа во смени, нокна работа, прекувремена, распоред и траење на работното време, скратено работно време, бројот на траењето на паузите во текот на работењето, организираноста на исхраната, рекреативни одмори и слично);

д) Опис на работите во кои вработениот учествува во процесот на работата, односно технолошкиот процес;

е) Податоци дали на ова работно место се вршени посебни здравствени и психолошки контроли и какви (перидични контролни прегледи при вработувањето и слично) во согласност со прописите од областа на работните односи и заштитата при работа;

ж) Опис и опис на работните задачи, според актиот за систематизација и организација на работодавецот и нив за:

- **локација на извршување на работните задачи;**
- **(место/места на работа на кои се извршува,**
- **работа на работното место, работен проект и проекти во кои вработениот работи);**
- **предмет на работа (суровини и др. материјали);**

з) Средства за работа (машини, алати, орудија, извори на енергија), кои се користат при извршување на работата;

- **времетраење на работа и зачестеност во определени периоди.**

**4.3. Податоци за шtetниите влијанија врз
здравјето и работната способност**

Согласно член 7 од Правилникот, податоците за штетните влијанија на работа, содржат податоци за опасностите при работа, штетностите, физичките и динамичките напори, физичките статички напори, физичките оптоварувања, заради употреба на лични заштитни средства, оптоварување на сетилата и психофизичкиот напор на работното место.

Податоците за фактичката состојба на загрозеноста на конкретното работно место, се изразува преку **следниите покажатели**:

а) Макро и микроклиматските услови на работната средина (температурата на воздухот, релативната влажност на воздухот, брзината на струење на воздухот и ефективната температура на воздухот);

б) Физичките штетности (изложеност на бучава, осветленост, вибрации, зрачења, висока или ниска температура, присуство на материји под притисок);

в) Хемиските штетности (вдишување односно индирање во телото преку кожата (отровни, канцерогени, мутагени материји);

г) Биолошките штетности (изложување на ризици од инфекции при манипулирање со биолошките фактори, изложеност на микроорганизми, присуство на алергии).

За секоја утврдена штетност или опасност, да се наведе:

а) Изворот на штетноста, односно опасноста (со назначување на степенот на непосредниот контакт, во однос на работниците);

б) Интензитетот на штетноста, односно опасноста (мерните вредности се споредуваат со МДК);

в) Експозицијата на работниците на утврдениите штетности или опасности во поглед на временското траење;

г) Последиците, односно видовите на заболувањата или оштетувањата на здравјето и работната способност или ги предизвикуваат наведениите штетности или опасности.

Деловни Информации бр. 6/2023

4.4. Оџасносџи

Согласно член 8 од Правилникот, опасностите при работа се штетни влијанија на работата кои претставуваат состојба на загрозување, кои можат или не мора, да бидат извор на оштетувањето на здравјето со последица на професионалната или општа неспособност за работа, а нивното можно дејствување е моментално.

За секое работно место се наведуваат постојните опасности при извршувањето на работите, кои би можеле да бидат механичка опасност, падови при крај на работата, опасности од електрична струја, термички опасности, биолошки опасности и опасности од пожар и експлозија.

За секоја од оџасносџиџе, која се сврсџува во сџруч-наџа докуменџација се наведува:

а) Изворџ на оџасносџи (машини или уред, џосџројки, рачни/механизирани алаџи, средсџво за џревоз, рабоџен џросџор, ске-ле, џредмети на рабоџа, рабоџен маџеријал, енерџенџи и друџо);

б) Основниџе џравила на зашџиџа џри рабоџа кои се применти (џтехничко-џтехнолошки решенија) и посебните правила на заштита при работа (рабоџа со џосебни услови на рабоџа, лични зашџиџини средсџва, оџособување за рабоџа на сиџурен начин, озрачување и друџо);

в) Образложение на околносџиџе заради кои не се применети основните и посебните правила за заштита при работа, кои со прописи се задолжителни.

Како џозначајни оџасносџи џри рабоџа, кои џреба да се наведат во докуменџацијаџа, сџаџаат:

- Напори на работа;
- Физички напори;
- Физички динамички напори;
- Физички статички напори;
- Физички оптоварувања, заради употреба на лични заштитни средства;
- Оптоварувања на сетила;
- Психофизиолошки напори;

- Докази за причините поради кои на работното место не може да се спроведе успешна заштита.

- **1. Напори на работа**

Во документацијата треба да се наведат напорите за кои се оценува дека можат да предизвикаат намалување или загубување на работната способност, кои можат да бидат телесни динамички напори, телесни статички напори, телесни оптоварувања заради употреба на лични заштитни средства, оптоварување на сетилата и психофизички напори.

- **2. Физички напори**

Физичките напори се група на штетни влијанија на работа, кои заради извршување на работите со зголемена сила (*динамички напори*) или заради работа со присилена или нефизиолошка положба на телото, односно од таквата положба (*статички напор*), можат со подолго дејствување да предизвикаат оштетување со последица од настанување на намалување или загубување на работната способност.

- **3. Физички и динамички напори**

Изворот на физичките динамични напори, може да бидат активности на ракување со предметите, активности на управување и активности при движење на работењето.

Во сѐручната документација за физичките динамички напори се наведуваат:

а) Физичките активности со кои се осџваруваат работите на работното место (ракување со предметите со наведување на поединечните тежини на предметите кои вработениот ги подига, преместува, спушта во една работна операција и вкупната количина на работните операции и вкупната тежина на предметите/товарот во една смена);

б) Движења при работа (качување/симнување, лазење, притискање, влечење, скокнување/одскокнување, одење, трчање и др), со означување на времето на оделна активност и движење, односно зачестеност во една работна смена;

Деловни Информации бр. 6/2023

в) Повторувачки движења (на рацете/нозете) со означување на зачестеноста на тие движења во единица време, вкупно непрекинато траење на тие движења во една работна смена.

➤ 4. Физички статички напори

За физичките статички напори во стручната документација, се наведува положбата на телото при работата, за секоја работа.

Извор на статистички физички напори, можат да бидат положбите на телото при работа: седење (*и́рисилно нефизиолошко*), стоење со минимални можности за промена на положбата, наклонета и длабоко наклонета стоечка положба, потреба на работата со одржување на рамнотежата и друго.

За секоја наведена положба на телото што е извор на статичкиот напор да се наведе непрекинато траење на работата во соодветна положба на телото, а ако положбата на телото се менува, се наведува зачестеното и поодделно траење на односната положба на телото

Ако работите кои бараат работа, што може да биде извор на статички напори не се секојдневни, задолжително се наведува зачестеноста и траењето за определен период.

➤ 5. Физички оптоварувања заради употреба на лични заштитни средства

Согласно член 13 од Правилникот во документацијата се наведува видот на личните заштитни средства (*за заштита на органите за дишење, главата, телото, екстремитетите и друго*) кои се користат при извршување на работите од член 7 на овој правилникот, со назнака на времето во кое вработениот ги врши под оптоварување на еден или повеќе лични заштитни средства истовремено.

➤ 6. Оптоварување на сетила

Во документацијата се наведуваат изворите и видовите на раздразнувачките причинители, траењето, односно зачестеноста на активностите, кои се засноваат на тие раздразнувачки информации за работите, како што е оптоварување на слухот, видот и другите сетила.

➤ **7. Психофизиолошки напори**

За психофизиолошките напори во стручната документација, се наведуваат причинителите, од кои е изворот:

а) Вид на работата на која вработениот му поставува зголемени барања, зголемен број на информации, кои вработениот мора да ги елаборира, со цел за примена на исправно работење, одржување на високо ниво на перцептивни, емоционални, психосензори, менталните и психомоторните функции (*нојно работење и работа во услови на оптоварувања*);

б) Технолошки наменет ритам на работа, неуедначен ритам на работа, технолошки наметната брзина на работата;

в) Неопходни комуникации при извршувањето на работите на работното место;

г) Условите под кои се извршува работата, бучавата на која ја попречува дејноста, бучава која го спречува неопходното говорно разбирање, климатски услови на намалување на видливоста, лошо осветлување и друго;

д) Распоред на работата која го нарушува природниот биолошки ритам и го отежнува остварувањето на примарните физиолошки и социјални потреби, технолошки услови за невозможна пауза во текот на работењето, нередовна исхрана и спиење;

ѓ) Ризик за настапување на извонредни случувања во текот на работата, кои можат да бидат извор на состојбите за страдање на самиот вработен, на останатите вработени, корисниците на услуги, настанување на значителни материјални штети.

➤ **8. Докази за причините поради кои на работното место не може да се спроведе успешна заштитна.**

Стручната документација кон барањето за признавање стаж на осигурување, што се смета со зголемено траење, неопходно е да содржи докази за предвремени општи и посебни мерки за заштита при работа на работните места опфатени со барањето, како и докази за преземените мерки за отстранување, односно ублажување на штетните влијанија на тие работни места.

При изнесување на доказите, да се наведат доказите за спроведување и неспроведените **заштитни мерки**:

Деловни Информации бр. 6/2023

- **Техничко-технолошки;**
- **Хигиено-санитарни;**
- **Здравствени (медицинско-психолошки);**
- **Организациски;**
- **други заштитни мерки.**

При определување на причините кои и покрај предвидените и преземените заштитни мерки во работната средина се присутни одредени штетности и опасности, што го загрозуваат здравјето и работната способност на извршителите, да се наведат причините кои доведуваат до ваквата состојба, односно да се даде коментар за изворот на оваа состојба.

4.5. Податоци за последиците од специфичноста на работните услови врз живото и работната способност на работниците

Согласно член 17 од Правилникот, последиците на штетните влијанија на работата, се даваат за оштетување на здравјето на секое од работните места, кои се можните последици од влијанието на поделните опасности, штетности и напори, односно можните последици на кумулативните и/или синергичните влијанија на повеќето штетни влијанија на работата.

Во документацијата се даваат податоците за:

- **Повреда на работа,**
- **Оштетување на здравјето што предизвикале временена спреченост за работа (боледување),**
- **Професионални болест,**
- **Причини за намалена, односно загубената работна способност (инвалидност) и**
- **Професионални заболувања.**

Професионалните заболувања се регистрираат врз основа на системски извршената здравствена контрола кај работодавецот, односно врз основа на периодичните здравствени прегледи, како и врз основа на индивидуалните прегледи.

Во документацијата за определен период (до 10 години) се прикажуваат податоците за бројот на професионалните болести, согласно Меѓународната класификација на болести.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

Приказот на податоците за професионалните болести се дава во однос на староста и работниот стаж.

➤ 2. Повреди на работа

Во документацијата треба да биде даден приказ на повредите на работа, кои им се случиле на вработените на работното место од член 7 од правилникот за соодветен период **(до 5 години)**.

Во приказот на повредите, задолжително се наведува работата кај која е настаната повредата, изворот на повредата, начинот на настанувањето на повредата, повредениот дел на телото и природата на повредата.

➤ 3. Привремена спреченост

Во документацијата за период до 5 години, треба за секоја година на периодот на посматрање, посебно да се обработи и прикаже бројот на вработените, кои заради оштетување на здравјето, кое е во врска со штетните влијанија на работата, биле привремено спречени за работа.

Се прикажува бројот на привремената спреченост за работа, според видовите на оштетувањето на здравјето, кои се последица на штетните влијанија, на работата и тоа во однос на староста на животот и работниот стаж.

➤ 4. Загубена или намалена работна способност

Во документацијата во период до 5 години, треба да се прикаже;

а) Бројот на вработени, нивната старост, вкупниот стаж и траењето на работното место, кои според прописите за пензиско и инвалидско осигурување стекнале права (*скратено работно време, распоредување односно вработување на друга соодветна работа, преквалификација или доквалификација*);

б) Бројот на вработени, нивната возраст, вкупниот стаж и траењето на работата на работните места, кај кои настанале контраиндикации за продолжување на работата, утврдени со посебни прописи;

Деловни Информации бр. 6/2023

в) Општите упутања на здравјето, кои предизвикале намалена или загубена работна способност, опасност од настанување на инвалидност или настанување на контраиндикации кај вработениот од ставовите а) и б).

Подносителот на барањето може за податоците да ги користи изворите од периодите во кои податоците се презентирани.

Поднесувачот на барањето може во Стручната документација, да даде приказ на целното истражување на здравствената состојба и професионалната способност на вработениот, кој врши работи на работни места од член 7 на Правилникот во однос на постојните штетни влијанија на работата.

Приказот на состојбата (**бројот на вработениите и видот на општите упутања на здравјето**), се даваат во однос на животната возраст и работниот стаж, за цели на загубена или намалена работна способност.

➤ 5. Податоците за здравствената состојба на работниците

Податоците за оцената на здравствената состојба на работниците, кои работодавците на такви работни места, да се дадат врз основа на резултатите од извршените превентивни прегледи.

Ако е потребно, за целосна слика на реалната здравствена состојба, да се дадат податоци од дополнителните испитувања на здравствената состојба на работниците, кои работат на тие работни места.

4.5. Основна содржина на стручна документација за утврдување на работните места, односно занимања на кои се извршуваат професионални дејности

Согласно член 23 од Правилникот, со цел утврдување на работни места-занимања, на кои се извршуваат работи кој кои векот на вршење на професионалната дејност е ограничен, со навршување на определени години на живот, стручната документација, мора да содржи:

а) Податоци за поднесувачот на барањето;

б) Податоци за работните места на кои се извршуваат работите на занимањето, и тоа:

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

- Име на работното место и опис на работите од договорот за работа;
- Број и структура на вработените, распоредени на работното место (старост, работен стаж);
- Попис на работите со кои вработениот остварува професионална дејност;
- Детален опис на физичките и/или менталните активности на вработениот што ја врши професионалната дејност и физичката (психомоторна) и психофизичка функција, кои се во основа на тие активности.

Во приказот на физичките и психофизичките функции, задолжително се наведуваат сознанија на медицинските и психолошките сознанија за поаѓањето на тие функции во текот на животниот век и за критичниот век, во кој настапува неможност за извршување на работите.

4.6. Предлог на степенот на зголемување на стажот на осигурување со зголемено траење, со образложение

Согласно член 24 од Правилникот, подносителот на барањето во завршниот дел на Стручната документација, дава предлог за степенот на зголемување на стажот на осигурување со зголемено траење, со кусо образложение.

За податоците кои според оваа методологијата мора да бидат наведени во Стручната документација за работното место, за кое се поднесува барање, треба да бидат назначени изворите од кои податоците се прибавуваат, односно постапка (метод) со кој е утврдена фактичката состојба.

5. ПРЕСМЕТКА НА ПРИДОНЕСИТЕ ЗА КОИ СТАЖОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ

Согласно член 5 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (*во продолжение Законот за придонеси*), во задолжително социјално осигурување спаѓа и придонесот за стаж на осигурување, кој се смета со зголемено траење.

Деловни Информации бр. 6/2023

Обврзник за плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, за стаж на осигурување што се смета со зголемено траење, е работодавачот за своите вработени на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење.

Стапките по кои се пресметува и плаќа придонесот за ПИО за стажот на осигурување, што се смета со зголемено траење, за 2023 година се следниве:

- ❖ 9,4% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување, **како 18 месеци;**
- ❖ 7,83% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, **како 17 месеци;**
- ❖ 6,27% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, **како 16 месеци;**
- ❖ 4,7% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, **како 15 месеци;**
- ❖ 3,13% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, **како 14 месеци;**
- ❖ 1,57% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, **како 13 месеци;**

5.1. Пресметка на придонеси за бенифициран стаж

Работникот "НН" има склучено договор за работа со работодавачот, со утврдена бруто плата, **во висина од 40.000,00 денари**. За работното место на работникот во керамичка индустрија, согласно Правилникот за утврдување на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење за **поминати 12 месеци ќе се сметаат, како стаж на осигурување од 15 месеци. Пропорционална стапка за дополнителен придонес за ПИО за ова работно место изнесува: 4,7%.**

Деловни Информации бр. 6/2023

Пресметка на придонеси и данок на доход за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 15 месеци:

1. Бруто плата	40.000,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	7.520,00
3. Придонес за задол. здрав. осиг. (1 x 7,5%)	3.000,00
4. Придонес за проф. забол.(1 x 0,5%)	200,00
5. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	480,00
6. Вкупно придонеси (2+3+4+5)	11.200,00
7. Бруто плата намален за придонеси (1 – 6)	28.000,00
8. Даночно намалување за 2023	9.038,00
9. Основа за Данок на доход (7 – 8)	19.762,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	1.973,00
11. Нето плата за работникот (1 – 6 – 10)	26.824,00
12. Дополнителен придонес за стаж со зголемено траење (1 x 4,7%)	1.880,00

Вкупно ПИО: 9.400,00 = (7.520,00 + 1.880,00).

НАПОМЕНА: Пресметаниот придонес за ПИО за Бенифициран стаж, се уплатува на следната уплатна сметка:

Сметка	Уплатна сметка	Приходно konto
843-00128	Придонес за стаж на осигурување што се смета со зголемено траење	712111

Книжење:

420 - Вкалкулирана бруто плата	41.880,00	
240 – Обврски за плата		41.880,00
<i>- вкалкулирани бруто плати,</i>		
240 – Обврски за плата	41.880,00	
2430 - Нето плата		26.824,00
2340 - Данок на доход		1.976,00
2343 - Придонес за задолжително ПИО		7.520,00
2344 - Придонес за здрав.осиг.		3.000,00

Деловни Информации бр. 6/2023

23441 - Придонес за допол. здравство	200,00
2345 - Придонес за вработување	480,00
2349 - Обврска за придонес за ПИО за стаж на осигурување со зголемено траење	1.880,00
<i>- за пресметана плата;</i>	
2430 - Нето плата	26.824,00
2340 - Данок на доход	1.976,00
2343 - Придонес за задол. ПИО	7.520,00
2344 - Придонес за здрав.осиг.	3.000,00
23441 - Придонес за допол.здравство	200,00
2345 - Придонес за вработување	480,00
2349 - Обврска за прид. за ПИО за стаж на осигурување. со зголемено траење	1.880,00
1000 - Трансакциска смета	41.880,00
<i>- за исплатена плата и придонеси.</i>	

**6. ПОПОЛНУВАЊЕ НА МПИН ПРЕСМЕТКА
ЗА БЕНИФИЦИРАН СТАЖ**

Во МПИН пресметката, работодавачот ги внесува сите вработени кои биле во редовен работен однос, во месецот за кој се подготвува пресметката.

Во истата МПИН пресметка, се внесуваат и сите вработени, кои остваруваат право за дополнителен придонес за ПИО, за бенифициран стаж.

За вработените на кои им се исплатува бенифициран стаж, во МПИН пресметката СЕ ПОПОЛНУВААТ ДВА ПОЕДИНЕЧНИ РЕДА.

Во ПРВИОТ ред се прикажуваат податоците од редовната плата која работникот ја остварил со сите придонеси, данок на доход и нето плата.

Во ВТОРИОТ ред се прикажува само пресметката за придонесот за задолжително ПИО, што дополнително се доплаќа за придонесот за стаж на осигурување, што се смета со зголемено траење.

Во вториот ред каде се пополнуваат шифрите за стаж на осигурување со зголемено траење, се пополнуваат и полињата 3.18; 3.19а; 3.20; 3.21 и 3.22.

Деловни Информации бр. 6/2023

Пополнувањето на МПИН Образецот во ПРВИОТ РЕД се врши на следниот начин:

• Во поле 3.0 до 3.4-ц	Податоци за осигуреникот	
• Во поле 3.5	- Траење на стажот во денови	31
• Во поле 3.6	- Ефективна работа /час	184
• Во поле 3.7	- Износ на ефективна работа	26.824
• Во поле 3.14	- Бруто плата	40.000
• Во поле 3.15	- Придонес за ПИО	7.520
• Во поле 3.40	- Придонес за здравство	3.000
• Во поле 3.42	- Допол. Прид. за здр.осиг.	200
• Во поле 3.44	- Придонес за вработување	480
• Во поле 3.46	- Данок на доход	1.880
• Во поле 3.17	- Шифра за стаж на осигурување	0050
• Во поле 3.13	- Нето плата	26.824
• Во поле 3.31	- Ефективна нето плата	26.824
• Во поле 3.32	- Број на трансакциска сметка	0

Пополнувањето на МПИН Образецот во ВТОРИОТ РЕД за исто лице се врши на следниот начин:

• Во поле 3.0 до 3.4-ц	Податоци за осигуреникот	
• Во поле 3.5	- Траење на стажот во денови	0
• Во поле 3.6	- Ефективна работа /час	0
• Во поле 3.7	- Износ на ефективна работа	0
• Во поле 3.14	- Бруто плата	0
• Во поле 3.15	- Придонес за ПИО	0
• Во поле 3.40	- Придонес за здравство	0
• Во поле 3.42	- Доп. прид. за здра.осигур.	0
• Во поле 3.44	- Придонес за вработување	0
• Во поле 3.46	- Персонален данок	0
• Во поле 3.17	- Шифра за стаж на осигурување	8028
• Во поле 3.18	- Степен на зголемување за стаж со зголемено траење	4,7
• Во поле 3.19-а	- Од ден	1
• Во поле 3.19-б	- До ден	31
• Во поле 3.20	- Вкупно денови	31
• Во поле 3.13.-	- Нето плата	26.824

Деловни Информации бр. 6/2023

• Во поле 3.31.- Ефективна нето плата	26.824
• Во поле 3.21 - Основица за стаж со згол. траење	40.000
• Во поле 3.30 - Број на пријава/одјава	
• Во поле 3.22 - Износ на придонес за стаж со зголемено траење	1.880

Во поле 3.17 се пополнува шифра согласно Одлуката за утврдување единствен кодекс на шифри за внесување на податоци во матична евиденција *(во примерот 8028)*.

Во поле 3.18 се пополнува соодветна шифра за стажот на осигурување кое се смета со зголемено траење, само за вработените кои работат на работни места на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење *(во нашиот пример 4,7)*.

Во поле 3.19а се пополнува датумот во месецот кој се смета за почеток на осигурување со зголемено траење *(во примерот 1)*.

Во поле 3.19б се пополнува датумот во месецот кој се смета за престанок на периодот на осигурување со зголемено траење *(во примерот 31)*.

Во поле 3.20 се пополнува бројот на денови на стажот на осигурување, што се смета со зголемено траење *(во примерот 314)*.

Во поле 3.21 се пополнува бруто основица (плата) за периодот од полињата 3.19а и 3.19б *(во примерот 40.000)*.

Во поле 3.22 се пополнува придонесот за стаж со зголемено траење 3.21 помножено со соодветна стапка на придонес, соодветно за секој период *(во примерот $40.000 \times 4,7\% = 1.880$)*.

Во поле 22б се пополнува доплатата на придонес до најниска основица за стаж со зголемено траење, бенифициран стаж **(во примерот не се пополнува)**.

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

дипл.правник: Елена Јандриоска

ГОДИШЕН ОДМОР

Согласно Законот за работните односи ("Службен весник на РМ" 62/05...288/21), работникот има право на годишен одмор во траење од најмалку 20 работни дена, а годишниот одмор со колективен договор или договор за вработување, може да се продолжи до 26 работни дена.

ВОВЕД

Одредбите од член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија ("Службен весник на РМ" 52/91...107/05), секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор.

Ова уставно начело е разработено во член 145 став 2 од Законот за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05...267/19), според кој ништовна е било каква спогодба, со која работникот би се откажал од правото на годишен одмор.

Законот за работни односи го нормира траењето на годишниот одмор, начинот на определување на траењето на истиот, користење на годишниот одмор, како и други прашања поврзани со истиот.

Врз основа на одредбите од член 4 од Законот за работните односи, се применува и за работниците од земја членка на ЕУ, како и претпријатие од земја која не е членка на ЕУ, за склучените договори за работа, склучени за вршење на работа на територијата на РМ.

Наведената одредба за годишен одмор се однесува и за работниците упатени на привремена работа во РМ од работодавач во земја членка на ЕУ или од земја која не е членка на ЕУ.

Деловни Информации бр. 6/2023

1. СТЕКНУВАЊЕ ПРАВО НА ГОДИШЕН ОДМОР

Работникот има право на дневен одмор во траење од најмалку 12 часа непрекинато, во текот на 24 часа.

Работникот има право на неделен одмор во траење од најмалку 24 часа непрекинато. Ден на неделниот одмор по правило е недела.

Заради објективни, технички и организациони причини, на работникот може да му се обезбеди неделен одмор, во некој друг ден во неделата.

Должината на годишниот одмор, согласно член 40 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, се утврдува согласно:

- ❖ *Времето поминато во работен однос;*
- ❖ *Сложеноста на работите на работното место;*
- ❖ *Условите за работа;*
- ❖ *Здравствената состојба на работникот и за*
- ❖ *Работник помлад од 18 години.*

Доколку работникот го надминува максимумот по основ на наведените критериуми, има право на годишен одмор најмногу до 26 работни дена.

Должината на годишниот одмор, стекната по основ на Здравствената состојба на работникот и за Работник помлад од 18 години, може да изнесува и повеќе од 26 работни дена.

Со колективниот договор на ниво на гранка, оддел или на ниво на работодавач, можат да се утврдат и други критериуми, со кои ќе се определува должината на траењето на годишниот одмор, а исто така може да се определи и времетраење на годишен одмор над 26 работни дена, за работниците кои работат во исклучително тешки услови за работа.

Покрај тоа, годишниот одмор е регулиран со одредбите од членот 137 од Законот за работни односи. Според истиот:

*Работникот има право на годишен одмор во траење од најмалку **20 работни дена**, а годишниот одмор со колективен договор или договор за вработување, може да се продолжи до **26 работни дена**.*

Деловни Информации бр. 6/2023

Право на **уште три работни дена** годишен одмор имаат:

- ❖ повозрасен работник (жени повозрасни од 57 години и мажи повозрасни од 59 години),
- ❖ инвалид,
- ❖ работник со најмалку 60% телесно оштетување и
- ❖ работник кој негува и чува дете со телесен или душевен недостаток.

Работодавачот е должен на работникот да му издаде решение за правото на користење на годишен одмор.

Законските одредби се темелат на Конвенцијата 132 за платен годишен одмор, на Меѓународната организација на трудот (ратификувана со Законот за ратификација на Конвенцијата), која е имплементирана во нашиот правен систем.

Правото на годишен одмор му припаѓа на секој работник, кој е во работен однос и кој ги исполнува условите определени со закон. Тоа право се користи за секоја календарска година и проследено со правото на надоместок на плата и правото за исплата на регрес за годишен одмор.

Оваа право го имаат сите работници, без оглед на тоа дали склучиле договор за работа на определено или неопределено време, дали се приправници или не, дали работат со полно работно време или пократко од полното работно време, дали работат во земјата или во странство и друго.

2. ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ТРАЕЊЕТО НА ГОДИШНИОТ ОДМОР

Траењето на годишниот одмор се определува според времето поминато во работен однос, сложеноста на работното место, условите за работа, здравствената состојба на работникот и други критериуми утврдени со колективниот договор.

Празниците, саботите и неделите и слободните денови, отсуствата поради боледување, како и другите случаи на оправдано отсуство од работа, не се пресметуваат во деновите на годишниот одмор.

Работникот кој за првпат заснова работен однос се стекнува со правото на цел годишен одмор, кога ќе оствари непрекинатата работа **од најмалку шест месеца кај ист работодавач**, без оглед на тоа дали работникот работи полно работно време или пократко работно време од полното.

Во пракса оваа законска одредба “најмалку шест месеци непрекината работа” понекогаш создава одредени проблеми, особено ако се толкува како време изречно поминато на фактичко извршување на работите од работно место за кое е склучен договорот за вработување.

При пресметување на времето поминато на работа мора да се смета и времето во кое работникот не работел, односно кога одсуствувал без своја вина: болест, повреда или родителство, затоа што тоа време се смета во работен стаж. Според тоа, треба да се истакне дека отсуството на работникот од работа без негова вина, односно за време за кое прима надомест на плата, нема влијание врз неговото право на платен годишен одмор, ниту пак на неговото траење.

4. ПРАВО НА ПРОПОРЦИОНАЛЕН ДЕЛ ОД ГОДИШНИОТ ОДМОР

Работникот има право на користење на пропорционален дел на годишниот одмор, во вкупен износ од по два дена за секој месец работа, ако:

- ❖ во календарската година во која склучил работен однос не се стекнал со правото на целосен годишен одмор;
- ❖ му престанал работниот однос пред изминувањето на рокот, по истекувањето на кој би добил право на целосен годишен одмор.

Во првиот случај станува збор за работник кој не го исполнува условот за стекнување правото на користење годишен одмор, определен со член 139 од Законот за работни односи, односно во календарската година, во која склучил договор за работа, не остварил непрекината работа кај истиот работодавач, во траење од 6 месеци.

Пример:

Работникот НН засновал работен однос и стапил на работа кај работодавачот ТТ ДООЕЛ Скопје на ден 01.08.2022 година. До крајот на 2022 година, работникот работел непрекинато полни пет месеци во работен однос кај работодавачот. Поради неисполнување на условот за шест месеци непрекинато траење на работен однос кај ист работодавач, на работникот му следува пропорционален дел од годишниот одмор за 2022 година. Односно $5 \text{ месеци} * 2 \text{ дена за секој месец} = 10 \text{ работни дена годишен одмор}$.

Во вториот случај станува збор за ситуација кога престанува важноста на договорот за вработување, но пред истекот на рокот за стекнување право на користење целосен годишен одмор.

Пример:

Работникот АА засновал работен однос кај работодавачот ББ ДООЕЛ Скопје на ден 01.03.2023 година. На ден 13.06.2023 година му престанува работниот однос со потпишување Спогодба за раскинување на Договорот за работа, според член 69 од ЗРО. Работникот А.А. бил на работа кај работодавачот ББ ДООЕЛ Скопје, 3 месеца и 13 дена.

Работникот А.А. има право на годишен одмор во времетраење од 6 работни дена. Траењето на годишниот одмор на работникот, се определува земајќи ги во предвид само полните месеци (три месеци) помножени по 2 работни дена за секој месец. ($3 \text{ месеци} * 2 \text{ раб. дена} = 6 \text{ раб. дена годишен одмор}$).

5. НАЧИН НА КОРИСТЕЊЕ НА ГОДИШНИОТ ОДМОР

Годишниот одмор се користи земајќи ги предвид потребите на работниот процес, како и можностите за одмор и рекреација на работникот, водејќи сметка за неговите семејни обврски. Годишниот одмор по правило се користи во текот на календарската година.

*Годишниот одмор може да се користи во повеќе делови во договор со работодавачот, со тоа што **еден дел од годишниот одмор мора да трае најмалку две работни недели.***

Работодавачот е должен на работникот да му обезбеди искористување на **ДВЕ НЕПРЕКИНАТИ РАБОТНИ НЕДЕЛИ** годишен одмор, до крајот на тековната календарска година, а остатокот до 30 јуни идната година. Годишниот одмор којшто не бил искористен во тековната календарска година, заради отсутност поради боледување или повреда, отсуство поради бременост, раѓање или мајчинство или одмор за неа и чување на дете, работникот има право да го искористи до **30 јуни** идната календарска година.

Работникот кој работи во странство може во целост да го искористи годишниот одмор до крајот на идната календарска година, ако е така определено со колективниот договор на работодавачот.

Ништовна е каква било спогодба со која работникот би се откажал од правото на годишен одмор.

Должината и начинот на користењето на годишниот одмор во установите од областа на образованието и науката, се уредуваат со прописите од областа на образованието и науката, поради специфичноста на оваа област која подразбира посебен режим на одмарање, поврзан со законски пропишаните периоди за одмор на учениците и наставниот кадар во училиштата.

Работникот има право два дена од годишниот одмор да ги искористи, во денови коишто самиот ќе ги определи, ако тоа посериозно не го загрозува работниот процес, за што мора да го извести работодавачот, **најдоцна три работни дена**, пред користењето.

6. ПЛАЌАЊЕ НА НЕИСКОРИСТЕНИОТ ДЕЛ НА ГОДИШНИОТ ОДМОР

Работникот има право на **надоместок на неискористениот дел од годишниот одмор**, пред престанок на работниот однос:

Деловни Информации бр. 6/2023

❖ ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја.

Работникот има право за надомест на неискористениот дел од годишен одмор само во наведениот случај. Во сите други случаи, работникот нема право на надомест на неискористениот годишен одмор.

7. ПЛАТЕН ОДМОР

Работникот има право на платен одмор заради лични и семејни околности (за склучување на брак, раѓање на дете (само за таткото) или смрт на близок роднина), до седум работни дена.

Деновите на платениот одмор се утврдуваат со колективен договор и по сите основи, не може да изнесуваат повеќе од седум работни дена и тоа:

ПЛАТЕН ОДМОР		
Бр.	ОСНОВ	РАБОТНИ ДЕНОВИ
1	за склучување на брак	3 дена
2	за склучување брак на дете	2 дена
3	за раѓање или посвојување дете	2 дена
4	за смрт на сопругник или дете	5 дена
5	за смрт на родител, брат, сестра	2 дена
6	за смрт на родител на сопругник	2 дена
7	за смрт на дедо или баба	1 ден
8	за полагање на стручен или друг испит за потребите на работодавачот	до 3 дена
9	за елементарните непогоди до	7 дена

Деловни Информации бр. 6/2023

8. НЕПЛАТЕНО ОТСУСТВО

Работникот може да отсуствува од работа без надомест на плата и придонеси од плата, најдолго 3 месеци, во следните случаи:

- ❖ *за неџа на член на семејството;*
- ❖ *за изградба или поправка на куќа, односно стан;*
- ❖ *за учество на културни и спортски приредби;*
- ❖ *за учество на конгреси, конференции и слично;*
- ❖ *за лечење на своја сметка;*
- ❖ *во други случаи, утврдени во колективен договор на ниво на гранка, односно оддел, односно на ниво на работодавач.*

Одлуката за отсуство ја донесува работодавачот или лицето кое тој ќе го определи, во согласност со потребите на процесот на работата.

9. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ ЗА НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ГОДИШЕН ОДМОР

Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршок на работодавач - правно лице, ако на работникот не му обезбеди пауза за време на работното време, одмор меѓу два последователни дена, неделен и годишен одмор, во согласност со законот и не издаде решение за годишен одмор (членови од 132 до 156);

Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, ќе му се изрече за наведениот прекршок на одговорното лице во правното лице.

Глоба во износ од 300 до 450 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за наведениот прекршок на работодавач - физичко лице. (Член 265 ст.1 т.14, ст.2, ст.3 од ЗРО).

Деловни Информации бр. 6/2023

Прилог 1: Пример за Барање за користење на прв дел од годишен одмор, за 2023 година.

До: Управителот на

Друштво _____

БАРАЊЕ

за користење на прв дел од годишен одмор за 2023 година

Јас, долупотпишаниот _____ од
_____ со живеалиште на
ул. _____, вработен во
друштво _____, на
работно место _____ согласно Законот за работни односи
("Службен весник на РМ" 62/05.....110/19), барам од Вас да ми
одобрите користење на првиот дел од годишниот одмор за 2020
година, во траење од 12 работни дена.

Годишниот одмор сакам да го користам во периодот од
__/__/2023 до __/__/2023 година. (не помалку од две
последователни недели).

Скопје, __/__/2023

Работник:

Деловни Информации бр. 6/2023

Прилог 2: пример на Решение за прв дел на годишен одмор за 2023 година.

Врз основа на член 137 став 1 и член 141 од Законот за работните односи ("Службен весник на РМ" 62/05...110/19) управителот на Друштвото _____ Скопје, со седиште на ул _____, согласно планот за користење на годишен одмор, а врз основа на Барањето на работникот за користење на прв дел на годишен одмор за 2023 година, на ден ____/____/2023 година, го донесе следното:

РЕШЕНИЕ

На работникот _____ од _____ со живеалиште на ул _____ бр. _____ и ЕМБГ _____ распореден на на работно место _____, му се одобрува користење на првиот дел од годишниот одмор за 2023 година во траење од 12 работни дена.

Работникот има право на вкупно 22 работни дена годишен одмор за 2023 година.

На негово Барање, работникот ќе го користи првиот дел од годишниот одмор од ____/____/2023 до ____/____/2023 година. *(не помалку од две последователни недели).*

Вториот дел од годишниот одмор, работникот ќе го искористи најдоцна до 30.06.2024 година.

Образложение

Работникот има право на користење на 22 работни денови годишен одмор, а траењето на годишниот одмор е определено според времето поминато во работен однос, условите за работа и други критериуми утврдени со колективниот договор и одредбите на Законот за работни односи.

Доставено до:

- Архива;
- Работник.

Управител

Правна поука: Работникот има право на на приговор против ова решение до управителот на друштвото, во рок од 8 дена од денот на приемот (на неговото врачување).

Деловни Информации бр. 6/2023

Прилог 3: Преглед табела за определување на траењето на годишниот одмор, согласно колективните договори на ниво на гранка.

Табела 1

Траење на годишен одмор по дејности

Р.бр	Колективен договор на гранка	Определување на траење на годишен одмор
1.	Општ колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството	Со Колективни договори на ниво на дејност
2.	Општ колективен договор за јавен сектор на РМ	Со Колективни договори на ниво на дејност
3.	Колективен договор за комуналните дејности	до 10 год. 1 р.д. од 10 до 20 2 р.д. од 20 до 30 3 р.д. над 30 4 р.д.
4.	Колективен договор за угостителство	до 10 год. 1 р.д. од 10 до 20 2 р.д. од 20 до 30 3 р.д. над 30 4 р.д.
5.	Колективен договор за текстилната индустрија на РС Македонија	Со колективен договор на ниво на работодавач
6.	Колективен договор за земјоделството и прехранбената индустрија	до 5 год. работен стаж до 1 р.д. од 6 до 10 до 3 р.д. од 11 до 15 до 4 р.д. од 16 до 20 до 5 р.д. над 20 до 6 р.д.
7.	Колективен договор за вработените од тутунското стопанство	до 10 год. 1 р.д. од 11 до 20 2 р.д. од 21 до 30 3 р.д. над 31 4 р.д.

Деловни Информации бр. 6/2023

8.	Колективен договор за кожарска и чевларска индустрија	Со колективен договор на ниво на работодавач	
9..	Колективен договор за дејноста хемиска индустрија	до 5 год. од 6 до 10 од 11 до 15 од 16 до 20 од 21 до 25 над 25	9 р.д. 10 р.д. 11 р.д. 12 р.д. 13 р.д. 14 р.д.
10.	Колективен договор за вработените во градежнишната индустрија	до 10 год. р.д. од 11 до 20 од 21 до 30 над 31	1 2 р.д. 3 р.д. 4 р.д.
11.	Колективен договор за дејноста сообраќај	до 10 год. р.д. од 11 до 20 од 21 до 30 над 31	1 2 р.д. 3 р.д. 4 р.д.
12.	Колективен договор за основното образование во Република Македонија	од 1 до 10 год од 11 до 20 над 20	1 р.д. 2 р.д. 3 р.д.
13.	Колективен договор за средното образование во Република Македонија	од 1 до 10 год од 11 до 20 над 20	1 р.д. 2 р.д. 3 р.д.
14.	Колективен договор за социјална заштита	од 1 до 10 год од 11 до 20 над 20	1 р.д. 2 р.д. 3 р.д.
15.	Колективен договор за министерство за внатрешни работи	од 2 до 8 од 8 до 15 од 15 до 20 над 20	1 р.д. 2 р.д. 4 р.д. 6 р.д.

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист Марија Лекоска

П Л А Т И ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2023 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2023 година (за даноци и придонеси)	49.397,00
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата, исплатена во РМ за 2023 година, за образец (МПИН)	24.699,00
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси за 2023 година (16 просечни бруто плати – (16 x 49.397))	790.352,00
<u>Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2023 година</u>	<u>9.038,00</u>
<u>Дневница за службени патувања од 20.06.2023</u>	<u>2.794,00</u>
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2022 година	31.859,00
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2022 година	47.637,00

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2023 ГОДИНА

Просечно исплатена месечна БРУТО плата по работ-ник во РС Македонија, за 2023 година, изнесува:

43.509,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период **ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2023 година.**

Деловни Информации бр. 6/2023

**2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08...171/17; 35/18; 247/18, 251/22), **Основица** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, **не може да биде помалка од 50%** од просечна плата по работник во РС Македонија, **објавена во Јануари во тековната година**, според податоците на ДЗС, која за 2023 година, изнесува:

24.699,00 денари (49.397,00 x 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на самостојна економска дејност (шаксистии, занаетии)

24.699,00 денари;

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители)

49.397,00 денари;

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители) до истекот на првата година на отпочнување на дејност:

24.699,00 денари.

**3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, **НАЈВИСОКА месечна основица** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот **од (16) шеснаесет просечни плати**, кој износ за 2023 година, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 6/2023

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од (12) дванаесет просечни плати.

592.764,00 денари (12 x 49.397,00 денари)

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво, е износот од (16) шеснаесет просечни плати, кој за 2023 година, изнесува.

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари)

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, **изнесува 80% од просечната плата** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари x 80%).

НАПОМЕНА: На износот, повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, додека на разликата над највисоката основица се пресметува Данок на личен доход.

Деловни Информации бр. 6/2023**4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК
ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ**

ПРИДОНЕСИ	Сйай- ка	Најнизок износ	Највисок износ
Придонес за пензиско и инвалидско осигурување за месец ЈУНИ/2023 година , по вработен	18,8%	4.643,00	148.586,00
Придонес за здравствено осигурување за месец ЈУНИ/2023 година по вработен	7,5%	1.852,00	59.276,00
Придонес за вработување за месец ЈУНИ/2023 година по вработен	1,2%	296,00	9.484,00
Придонес за професионално заболување за месец ЈУНИ/2023 година , по вработен.	0,5%	123,00	3.95200
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	28%	6.914,00	221.298,00

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ ("Службен весник на РМ" 11/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 239/19; 41/22), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	Период на важност	Нето	Бруто	Сл. Весник на РСМ
1.	01.01.2020 – 31.03.2020	14.500,00	21.107,00	239/2019 Закон
2.	01.04.2020 – 30.06.2020	14.500,00	21.107,00	88/2020 Уредба
2.	01.07.2020 – 31.03.2021	14.934,00	21.776,00	75/2020 Објава
3.	01.04.2021 – 31.03.2022	15.194,00	22.146,00	80/2021 Објава
4.	01.03.2022 – 28.02.2023	18.000,00	26.422,00	41/2022 Закон
5.	01.03.2023 – 28.02.2024	20.175,00	29.739,00	558/2023 Објава

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 6/2023

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Стапки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2023 до 31.12.2023 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/2018; 275/19; 290/20, 85/21, 274/22) данокот на личен доход за доход од работа, се плаќа со примена на две даночни стапки согласно даночната основа и тоа:

- ☐ *Пройишана стапка во износ од 10% или*
- ☐ *Пресметана стапка од 11,111%.*

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, *Даночното намалување за 2023 година*, на месечно и годишно ниво, изнесува:

<i>Период</i>	<i>2023 година</i>
<i>Месечно</i>	<i>9.038,00</i>
<i>Годишно</i>	<i>108.456,00 (9.038 x 12)</i>

7. СТАПКА НА ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ –ИНФЛАЦИЈА- И ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на членот 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ” 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15, 202/19) *Министерството за труд и социјална политика, објавува:*

1. Стапката на трошоците за живот за месец **МАЈ/2023** година во однос на месец **АПРИЛ/2023**, според податоците на ДЗС бр. 4.1.23.50 од 07.06.2023 година, изнесува: **(0,4%)**.
2. Исплатата на платите за месец **МАЈ/2023** во однос на месец **АПРИЛ/2023** година, изнесува: **(0,20%)**.

Деловни Информации бр. 6/2023

**8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА
ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ**

Работните часови за месец **ЈУНИ/2023** година, изнесуваат:

176 часа.

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ЗА 2023 година

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец (IV/2023), а се однесува за месец ЈУНИ/2023 година, изнесува:

54.177,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.56 од 20.06.2023).

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (II-III-IV/2023 година), а се однесува месец ЈУНИ/2023 година изнесува:

52.325,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.56 од 20.06.2023).

10. ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ЗА 2023 година

10.1. Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за месец (IV/2023), а се однесува за месец ЈУНИ/2023 година, изнесува:

36.134,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.55 од 20.06.2023).

10.2. Просечна исплатена месечна НЕТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (II-III-IV/2023 година), а се однесува месец ЈУНИ/2023 година изнесува:

34.925,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.55 од 20.06.2023).

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

11. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

11.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец **(IV/2023)**, а се однесува за месец **ЈУНИ/2023** година изнесува:

36.134,00 денари,

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно **ОСНОВИЦАТА од 36.134,00 денари:**

За ОПШТЕСТВЕНИ правни лица

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
21.680,00 денари (60% од основницата) $(36.134,00 \times 60\%)$ Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
72.268,00 денари (двократен износ од основницата) $(2 \times 36.134,00)$ Ослободен од Данок на личен доход до 72.268,00 денари
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
21.680,00 денари (60% од основницата) $(36.134 \times 60\%)$ Ослободен од Данок на личен доход до 21.680,00 денари.

11.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна **НЕТО ПЛАТА** по вработен во претходните три месеци **(II-III-IV/2023 година)**, а се однесува за месец **ЈУНИ/2023 година**, изнесува:

34.925,00 денари

Деловни Информации бр. 6/2023

Износот 34.925,00 денари, претставува **ОСНОВИЦА** за пресметување на следните надоместоци за **ПРИВАТНИ** **прав-**
ни лица:

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец ЈУНИ/2023 година , се исплатува во висина од најмалку 40% од основицата , под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работодавач и изнесува: 13.970,00 денари во НЕТО износ (34.925,00 x 40%)
Согласно колективен договор на ниво на дејност или КД на ниво на работодавач може да се утврди регрес во поголем износ од износот согласно ОКДПСОС .
ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС 43.342,00 денари (54.177,00 x 80%) (80% од просечна месечна БРУТО плата по работник во РМ објавена до денот на исплатата) Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од 11,1111%
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
69.850,00 денари (двокрашен износ од основицата (2 x 34.925)) Ослободен од Данок на личен доход до 69.850,00 денари
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА
34.925,00 денари (во висина на основицата), за најмалку 10 години поминали кај исти работодавец Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход 11,1111%
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
20.955,00 денари 60% од основицата – (60% од 34.925,00) Ослободен од Данок на личен доход до 20.955,00 денари.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА 2.794,00 денари 8% од основицата (8% од 34.925,00) Ослободен од Данок на личен доход до 2.794,00 денари.
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ➤ 50% од утврденаџа дневница, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата; ➤ 20% од утврденаџа дневница, ако издатоците за сместувањето и исхраната не паѓаат на товар на органот на управата; и ➤ 5% од утврденаџа дневница, ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби организиарани во странство на мултилатерална и билатерална основа.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 104.775,00 денари во висина од ТРИ основици (3 x 34.925,00) Ослободен од Данок на личен доход до 104.775,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 69.850,00 денари во висина од ДВЕ основици (2 x 34.925,00 денари) Ослободен од Данок на личен доход до 69.850,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ 34.925,00 денари (во висина на основицаџа) Ослободен од Данок на личен доход до 34.925,00 денари.
КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ (во висина до 30% од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар). Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.

Деловни Информации бр. 6/2023

НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ
(во висина на стварни трошоци) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА ЈУНИ/2023
6.372,00 денари (во висина од 20% од просечна нето плата, исплатена во претходната 2022 година (31.859,00 x 20%) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 6.372,00 денари.
НЕПРЕКИНАТО БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ
(поради повреда на работа и професионално заболување) 34.925,00 денари; Во висина од една просечна месечна нето плата исплатена по работник во РСМ за последните три месеци Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%

**12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
што го исплатува Фондот за здравствено осигурување**

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ“ 25/00...77/21), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2023 година, изнесува **ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати** исплатени во РМ во претходната 2022 година **изнесува:**

127.436,00 денари. (4 x 31.859,00 денари)

13. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2023 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија, според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2023 година, изнесува:

69.803,00 денари.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

14. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА

за уилајшени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од 2 (две) *просечни нето илаи исплашени во РМ во претходниот месец*, кој за *месец ЈУНИ 2023 година* изнесува (2 x 34.925 денари)

69.850,00 денари.

15. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК

на членови на Органи на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка („Службен весник на РМ“ 25/00...151/21), **МЕСЕЧНИОТ** надоместок на членовите на органи на управување се исплатува во *висина од 50% од Просечната Бруто илаи, исплашена во претходната 2022 година во РСМ во висина од:*

23.819,00 денари (50% од 47.637,00 денари).

16. Надоместоци на илаи за време на БОЛЕДУВАЊЕ

ПРИВАТЕН сектор

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на *надомест на илаи – боледување – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 15 дена	70% од основицата
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	90% од основицата

Деловни Информации бр. 6/2023

Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	90% од основицата
--	--------------------------

ОСНОВИЦА просечен месечен износ на исплатена плата на која е илајџен придонес за здравствено осигурување за последните 12 месеци.

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

1. Согласно член 97 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20; 151/21; 288/21), во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (технолошки вишок), работодавачот е должен на работникот да му исплати **испратнина** во следните случаи:

Години поминаа во работен однос	Висина на илајџа
До 5 години	Една плата
Од 5 до 10 години	Две и пол плати
Од 10 до 15 години	Три и пол плати
Од 15 до 20 години	Четири и пол плати
Од 20 до 25 години	Шест плати
Над 25 години	Седум плати

Испратнина за 2023	Просечна Нето плата по работник во претходниот месец	Најнизок износ на испратнина
1	2	3 (2x50%)
ЈАНУАРИ/2023	33.104,00	16.552,00
ФЕВРУАРИ/2023	33.011,00	16.506,00
МАРТ/2023	34.364,00	17.182,00
АПРИЛ/2023	33.943,00	16.972,00
МАЈ/2023	33.720,00	16.860,00
ЈУНИ/2023	34.925,00	17.463,00

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата **да не биде помала од 50%** од просечната нето плата исплатена по работник во РМ, во последниот месец пред отказот.

Деловни Информации бр. 6/2023

НАПОМЕНА 2: *Работен однос, се смета времето поминато во работен однос кај исти работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач, на кој поради настаната статусна промена, правен следбеник е последниот работодавач.*

НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.

НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Согласно член 8 од Законот за Практиканство (Службен весник на РС Македонија, 98/19, 103/21), практикантот за време на практиканската работа кај работодавачот *има право на МЕСЕЧЕН надоместок кој се исплаќа од страна на работодавачот.*

Висината на месечниот надоместок *се утврдува во НЕТО износ за полно работно време* во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

- * Од 42% до 74% од **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА**, за практикантска работа **ДО ТРИ месеци**; и
- * Во висина на **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА** утврдена согласно со Закон, за практикантска работа **НАД ТРИ месеци**, сметано од четвртиот месец.

Минимална НЕТО плата 20.175,00 денари.

Се пресметува и плаќа:

- Придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работна или професионална болест од 4% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.
- Додолжителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работна и професионално заболување од 0,5% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.
- Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Деловни Информации бр. 6/2023

19. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

Надоместокот за практична обука на ученици и студенти, во висина до 8.000 денари месечно:

Во случај на исплатата на надоместокоот за практична обука на ученици и практична настава на студенти, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%, а обврската за пресметка и уплата на придонесот паѓа на товар на установата од областа на образованието.

20. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), **основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:**

• Прекувремена работа.....	35%
• Работа ноќе.....	35%
• Работа во три смени	5%
• Работа во ден на неделен одмор.....	50%

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%**. Додатоците меѓусебно **не се исклучуваат**.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време, во смени.

НАПОМЕНА: Основната плата на работникот, се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

21. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година ("Службен весник на РМ" 282/22), на буџетските корисници им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО 10.478,00 денари (30% од просечна Месечна Нето плата, исплатена во РМ во претходни три месеци) (30% x 34.925,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 10.478,00 денари);
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 72.268,00 денари (двокрашен износ на просечна месечна нето плата по работник во Републиката објавена на деној на исплата) (2 x 36.134,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 72.268,00 денари);
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 36.134,00 денари (во висина на просечна месечна нето плата по работник во Републиката објавена на деној на исплата) (Ослободен од Данок на личен доход до 36.134,00 денари);
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА НЕ Е ПРОПИШАНА (за најмалку 10 години работа кај исти работодавач) (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година).
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА НЕ СЕ ПРОПИШАНИ. (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година од 01.01.2023 година)
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА 72.268,00 денари (2 x 36.134,00) (двокрашен износ од просечна Месечна Нето плата, по работник исплатена во РМ до деној на исплата Ослободен од Данок на личен доход до 72.268,00 денари.

Деловни Информации бр. 6/2023

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР (Согласно член 21 од Гранскиот Колективен договор за Органи на државна управа, Стручни служби на Влада на РМ, Судовите, Јавните обвинителства, Казнено-поправните и воспитно поправните установи, Државно правобранителство, општините, градот и општините на градот Скопје Агенциите, Фондовите и други органи основани од Собранието на РМ (“Службен весник на РМ” 51/20, 172/21), вработениот <u>има право</u> на регрес за годишен одмор, во висина од најмалку: 9.000,00 денари НЕТО, под услов вработениот да работел најмалку шест (6) месеци, во календарската година кај работодавачот.
НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК НЕ Е ПРОПИШАН. (Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година,
НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ Согласно член 14 од Законот за Извршување на Буџетот за 2023 година, во висина од една просечна месечна нето плата (во Органот каде што е вработен). (Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).
НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РАБОТОДАВАЧОТ (во висина на стварни направени трошоци). (Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).
НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ ЗА ЈУНИ//2023 7.146,00 денари (47.637,00 x 15%) (во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2022 година): Ослободен од Данок на личен доход до 7.146,00 денари.

Деловни Информации бр. 6/2023

**ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА
ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2023 година изнесува:
81,60 денари**

Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници (*“Службен весник на РМ” 293/2021*).

Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за Шифра 84-Јавна управа и одбрана за ЈАВЕН СЕКТОР - (за задолжително социјално осигурување) за IV/2023 година, се однесува за месец ЈУНИ/2023 година изнесува:

27.975,00 денари (50% од 55.949,00)

21.1. Надоместџоци на илалџа за време на БОЛЕДУВАЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 20 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија, работникот има право на *надомест на илалџа – боледување* – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 7 дена	70% од основицата
До 15 дена	80% од основицата
Од 15 до 21 ден	90% од основицата
за професионално заболување и повреда на работа, давање крв, бременост и раѓање	100% од основицата

ОСНОВИЦА: Просечна исплатена нето илалџа на работничкој во последниите 3 месеци.

21.2. Додаџоци на илалџа ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 17 од Општиот Колективен договор за јавен сектор на РМ („Службен весник на РМ” 10/08; 88/08; 122/08; 85/09), основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:

• Прекувремена работа.....	29%
• Работа ноќе.....	29%
• Работа во три смени	4%
• Работа во ден на неделен одмор.....	29%

Деловни Информации бр. 6/2023

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 42%**.

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време во смени.

Основната плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж, а најмногу до 20%.

22. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПЛАТА ЗА 2023 ГОДИНА

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО НЕТО износ

1. НЕТО ПЛАТА	20.175,00
2. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	11.137,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	1.237,00
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	21.412,00
6. БРУТО ПЛАТА II (19.024 x 1,3889)	29.739,00
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	5.591,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	2.230,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	357,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	149,00
11. Вкупно придонеси (7 + 8 + 9 + 10)	8.327,00
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 - 11)	21.412,00
13. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
14. Основица за данок на доход (12-13)	12.374,00
15. Данок на доход (14 x 10%)	1.237,00
16. НЕТО ПЛАТА (6-11-15)	20.175,00

Деловни Информации бр. 6/2023

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО БРУТО износ

1. БРУТО ПЛАТА	29.739,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	5.591,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	2.230,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	357,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	149,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	8.327,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 - 6)	21.412,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 - 8)	12.374,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	1.237,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6- 10)	20.175,00

**22.3. Пресметка на личен доход од работна која претставува
НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и
ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА	24.699,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.643,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.852,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	296,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	123,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	6.914,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	17.785,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	8.747,00
10. Данок на доход (10 x 10%)	875,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	16.910,00

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	24.699,00
240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00
- (вкalkулирана бруто плата),	

Деловни Информации бр. 6/2023

240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00	
2430 – Обврска за нето плата		16.910,00
2340 – Данок од плата		875,00
2347 – Придонеси од плата		6.914,00
- (за пресметана плата, даноци и придонеси),		
2430 – Обврски за нето плата	16.910,00	
2340 – Данок од плата	875,00	
2347 – Придонеси од плата	6.914,00	
1000 – Трансакциска сметка		24.699,00
- (исплатена бруто плата).		

**22.4. Пресметка на Плати која претставува НАЈВИСОКА
основица за пресметка на
ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА (16 x 49.397,00)	790.352,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	148.586,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	59.276,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	9.484,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.952,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	221.298,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	569.054,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	560.016,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	56.002,00
11. Нето плата (1-6-10)	513.052,00

**22.5. Пресметка на Личен доход од работи на основица
ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка
НА ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. Бруто плата	800.000,00
2. Вкупно придонеси за највисок износ	221.298,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	578.702,00
4. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
5. Основица за данок (3 – 4)	569.664,00
6. Данок на личен доход (5 x 10%)	56.664,00
7. Нето плата (3 - 6)	521.736,00

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

**Коефициент на МДБ за месец МАЈ 2023
изнесува (5,4%)**

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...290/20; 151/21) Државниот завод за статистика, го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ МАЈ 2023 ГОДИНА

1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ, за периодот МАЈ 2023 година , во однос на просечните цени на мало, во 2022 година, изнесува:	5,4%
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец МАЈ 2023 година, изнесува:	5,4%

Бидејќи коефициентот на **МДБ за месец МАЈ 2023 година**, е **ПОЗИТИВЕН**, месечната аконтација на данокот на добивка, ќе се пресмета како **1/12 од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2022 година, од (АОП/56), помножен со 5,4%.**

**КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА
МЕСЕЦ МАЈ 2023 ГОДИНА**

Месечен коефициент за МАЈ/2023 (0,000).

Кумулативен коефициент од I до V 2023 (-0,018).

**1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА
ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ**

Р.б р	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во МАЈ/2023 година, во однос на АПРИЛ/2023 година.	0,000
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на МАЈ/2023 година.	(-0,018)
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во МАЈ/2023 година во однос на МАЈ 2022 година.	0,059

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во МАЈ/2023 година, во однос на АПРИЛ/2023 година.	(-0,001)
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на МАЈ/2023 година.	0,004
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во МАЈ/2023 година во однос на МАЈ 2022 година.	0,129

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во МАЈ/2023 година, во однос на АПРИЛ/2023 година.	0,004
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија во период од почетокот на годината до крајот на МАЈ/2023 година во однос на просекот на трошоците на живот во 2022 година .	0,075

Деловни Информации бр. 6/2023

**ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА
НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА
ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2023 година**

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12.2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	4474 30.06.2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	2521 29.12.2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	5978 30.06.2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12.2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06.2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,364%	9,636%	7,636%

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

01.01-30.06.2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12.2016	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12.2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01-30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12.2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06.2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12.2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06.2020	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04.2020 (вонред-на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	11011 03.04.2020	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05. 31.05.2020 (вонред-на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	12262 29.04.2020	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06.30.06.2020 (вонред-на состојба)	1,50%	6,50%	5,50%	14004 29.05.020	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07. 31.12.2020	1,50%	11,50%	9,5%	15997 30.06.2020	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01. 30.06.2021	1,50%	11,50%	9,5%	31368 24.12.2020	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07. 31.12.2021	1,25%	11,25%	9,25%	19476 29.06.2021	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06.2022	1,25%	11,25%	9,25%	37790/1 28.12.2021	-0,583%	9,417%	7,417%
01.07. – 31.12.2022	2%	12%	10%	21955/1 17.06.2022	-0,508%	9,492%	7,492%
01.01. – 30.06.2023	4,75%	14,75%	12,75%	42045/1 22.12.2022	1,884%	11.884%	9.884%

Деловни Информации бр. 6/2023

**НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА
НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ**

(за период ЈУНИ/2023 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023
14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023
03.03.2023	81,50	83,50	76,00	77,00	41,266	46/2023
04.03.2023	81,50	83,50	78,00	77,00	41,266	47/2023
07.03.2023	82,50	84,50	78,50	78,00	41,988	48/2023
14.03.2023	83,50	85,50	77,50	76,50	41,667	54/2023
17.03.2023	81,50	85,50	75,80	76,50	39,779	58/2023
18.03.2023	81,50	83,50	75,50	74,00	39,779	59/2023
21.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	38,130	60/2023
23.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	37,078	64/2023
28.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	37,628	67/2023
31.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	38,759	70/2023
04.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	39,391	71/2023

Деловни Информации бр. 6/2023

07.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	40,574	73/2023
11.04/2023	84,50	87,00	74,00	73,00	41,079	77/2023
19.04.2023	85,00	87,00	74,00	72,50	41,409	82/2023
21.04.2023	82,50	85,00	74,00	72,50	41,409	85/2023
25.04.2023	81,00	83,50	71,00	70,00	41,437	86/2023
29.04.2023	81,00	83,50	71,00	68,00	41,437	91/2023
03.05. 2023	80,00	82,00	69,00	68,00	41,075	93/2023
06.05.2023	78,00	80,00	67,00	66,00	39,620	95/2023
09.05.2023	77,00	79,50	68,50	65,50	39,155	96/2023
16.05.2023	77,50	79,50	67,50	66,50	38,882	100/2023
23.05.2023	78,50	80,50	69,00	67,50	39,433	105/2023
27.05.2023	80,50	82,50	69,00	67,50	39,433	108/2023
30.05.2023	80,50	83,00	69,00	68,00	40,175	110/2023
06.06.2023	80,00	82,00	69,00	67,50	39,604	114/2023
13.06.2023	81,50	83,50	70,50	69,00	40,526	120/2023
20.06.2023	80,50	82,50	70,50	68,50	41,029	127/2023
27.06.2023	80,00	82,00	71,00	69,00	41,007	132/2023

Деловни Информации бр. 6/2023

КУРСНИ ЛИСТИ
НА НБРМ ОД 01.06.2023 ДО 30.06.2023 ГОДИНА

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				01.06.2023	02.06.2023 03.06.2023 04.06.2023 05.06.2023	06.06.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4928	61.4950	61.4940
САД	840	USD	1	57.5614	57.4881	57.5248
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.1640	71.6558	71.2396
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.2382	63.1885	63.1874
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2884	5.2806	5.2821
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1225	5.1387	5.1992
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4123	0.4120	0.4101
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2563	8.2569	8.2560
КАНАДА	124	CAD	1	42.1703	42.3694	42.8023
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.2751	37.4810	37.9148
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4413	31.4424	31.4419
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5902	2.5961	2.6087
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1658	0.1660	0.1665
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.5542	13.5422	13.7463
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3740	12.3869	12.3848
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.7785	2.7636	2.7094
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7092	0.7061	0.7091
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.3271	11.3812	11.6116
КИНА	156	CNY	1	8.0990	8.0844	8.0847
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3472	7.3395	7.3393
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0039	0.0039
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4843	15.3853	15.3750
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6961	0.6972	0.6962
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0434	0.0435	0.0440
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2491	3.2590	3.2766
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.4714	12.4607	12.5670
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.5601	34.5963	34.8171
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0240	1.0239	1.0238
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.5056	42.5100	42.5535
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6560	1.6529	1.6492
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9095	2.9066	2.9728
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5245	0.5243	0.5245

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 6/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				07.06.2023	08.06.2023	09.06.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4923	61.4933
САД	840	USD	1	57.5634	57.3783	57.2723
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.4228	71.5276	71.4125
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.4100	63.3680	63.0636
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2915	5.2894	5.2793
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1774	5.2123	5.2299
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4125	0.4115	0.4100
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2550	8.2547	8.2544
КАНАДА	124	CAD	1	42.8776	42.8488	42.8764
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	38.3433	38.4231	38.2873
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4410	31.4415
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6146	2.6028	2.6029
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1668	0.1668	0.1668
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.6914	13.7582	13.7299
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4002	12.4011	12.4154
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.6765	2.4803	2.4512
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7062	0.7012	0.6939
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7049	11.6890	11.6319
КИНА	156	CNY	1	8.0872	8.0662	8.0340
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3403	7.3180	7.3097
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0039	0.0039	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.5569	15.7089	15.6328
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6970	0.6955	0.6939
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0443	0.0441	0.0439
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2985	3.3047	3.3028
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.4934	12.4804	12.4006
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.9821	34.8596	34.7498
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0238	1.0248	1.0210
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.6723	42.6083	42.5265
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6548	1.6516	1.6439
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9911	3.0145	3.0250
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5244	0.5244

Деловни Информации бр. 6/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				10.06.2023 11.06.2023 12.06.2023	13.06.2023	14.06.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4940	61.4941
САД	840	USD	1	57.0455	57.1240	56.9759
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.6725	71.7717	71.6297
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.2925	63.0643	62.8517
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2681	5.2928	5.2830
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2958	5.2857	5.2905
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4093	0.4099	0.4083
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2538	8.2520	8.2516
КАНАДА	124	CAD	1	42.8179	42.8321	42.6953
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	38.3792	38.6269	38.6221
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4419	31.4419
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5985	2.5882	2.5824
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1668	0.1670	0.1657
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7866	13.8516	13.7417
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4067	12.4060	12.3913
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.4476	2.4222	2.4071
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6918	0.6875	0.6793
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6105	11.7022	11.7201
КИНА	156	CNY	1	8.0031	7.9979	7.9690
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2781	7.2924	7.2731
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.8427	15.9200	15.9576
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6918	0.6930	0.6920
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0442	0.0444	0.0448
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2823	3.3062	3.2945
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3635	12.3646	12.3405
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.8868	35.0593	35.0114
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0177	1.0194	1.0206
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.4689	42.5358	42.5065
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6497	1.6515	1.6496
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0472	3.0773	3.0581
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5245	0.5244	0.5244

Деловни Информации бр. 6/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				15.06.2023	16.06.2023	17.06.2023 18.06.2023 19.06.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4915	61.4943	61.4940
САД	840	USD	1	56.8892	56.8392	56.0770
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.9535	71.8727	71.9817
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.0617	63.0000	62.9417
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3191	5.2918	5.3046
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3583	5.3462	5.3394
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4067	0.4023	0.3976
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2507	8.2517	8.2537
КАНАДА	124	CAD	1	42.7678	42.6599	42.4097
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	38.6374	38.6174	38.5760
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4406	31.4420	31.4419
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5841	2.5891	2.5819
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1658	0.1635	0.1649
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8019	13.7593	13.7484
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4075	12.4035	12.3955
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.4124	2.4011	2.3698
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6741	0.6766	0.6701
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7151	11.7706	11.6488
КИНА	156	CNY	1	7.9484	7.9357	7.8738
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2646	7.2636	7.1672
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.7946	15.8450	15.7580
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6933	0.6911	0.6848
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0445	0.0443	0.0440
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3040	3.3091	3.2749
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3096	12.2868	12.1522
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	35.1360	35.0215	34.9576
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0174	1.0141	1.0040
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.4109	42.2845	41.9840
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6390	1.6315	1.6203
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0882	3.0863	3.0898
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5245	0.5244

Деловни Информации бр. 6/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				20.06.2023	21.06.2023	22.06.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.5270	61.5967
САД	840	USD	1	56.3038	56.2764	56.3917
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	72.1180	71.7851	71.7659
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.9298	62.7314	62.8345
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2585	5.2328	5.2395
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2860	5.2518	5.2436
ЈАПЕНИЈА	392	JPY	1	0.3969	0.3982	0.3977
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2546	8.2597	8.2703
КАНАДА	124	CAD	1	42.6723	42.5116	42.6718
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	38.5210	38.1681	38.1309
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4587	31.4944
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5862	2.5900	2.5921
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1642	0.1652	0.1665
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7974	13.8378	13.8957
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4012	12.3974	12.4124
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.3812	2.3877	2.3936
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6698	0.6667	0.6693
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6937	11.7472	11.7837
КИНА	156	CNY	1	7.8656	7.8416	7.8448
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2026	7.1911	7.2034
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0037	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.6047	15.6065	15.6321
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6870	0.6855	0.6876
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0439	0.0438	0.0436
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2926	3.2904	3.2870
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1671	12.1286	12.1404
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.8908	34.7335	34.8063
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0101	1.0126	1.0140
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.9876	41.8893	41.9653
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6188	1.6199	1.6186
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0980	3.0806	3.0678
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5247	0.5251

Деловни Информации бр. 6/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				24.06.2023		
				23.06.2023	25.06.2023	27.06.2023
				26.06.2023		
ЕМУ	978	EUR	1	61.6210	61.6588	61.6956
САД	840	USD	1	56.0956	56.6509	56.5082
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.5525	72.1324	71.8393
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.7186	63.0910	63.3620
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2567	5.2813	5.2810
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3126	5.2004	5.2695
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3949	0.3957	0.3944
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2728	8.2780	8.2860
КАНАДА	124	CAD	1	42.6060	42.8782	42.9815
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	38.0517	37.8623	37.7435
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5068	31.5261	31.5449
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6019	2.6067	2.6088
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1668	0.1667	0.1672
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.9247	13.9380	13.9070
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4158	12.4468	12.4484
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.3144	2.2439	2.1815
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6685	0.6712	0.6679
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7752	11.8041	11.8243
КИНА	156	CNY	1	7.8134	7.8907	7.8123
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1663	7.2356	7.2175
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4644	15.6490	15.5935
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6844	0.6911	0.6889
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0432	0.0433
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2702	3.2849	3.3016
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0610	12.1140	12.0912
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.8181	34.7217	34.8760
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0080	1.0159	1.0137
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.8025	41.8707	41.7850
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5991	1.6089	1.6067
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0419	3.0277	3.0370
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5253	0.5257	0.5256

Деловни Информации бр. 6/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				28.06.2023	29.06.2023	30.06.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.6950	61.6745	61.6320
САД	840	USD	1	56.3373	56.3855	56.3467
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.7467	71.3660	71.3333
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.0248	62.7922	62.9991
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2549	5.2289	5.2153
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2478	5.2092	5.2388
ЈАПонија	392	JPY	1	0.3926	0.3908	0.3907
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2841	8.2819	8.2754
КАНАДА	124	CAD	1	42.8200	42.5606	42.4960
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.6901	37.3219	37.3981
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5446	31.5342	31.5124
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6132	2.6042	2.6020
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1674	0.1659	0.1662
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.9320	13.7780	13.8546
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4360	12.4334	12.4163
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1633	2.1628	2.1641
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6603	0.6567	0.6496
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7939	11.6499	11.6274
КИНА	156	CNY	1	7.8119	7.7811	7.7877
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1921	7.1993	7.1905
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4896	15.3373	15.2407
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6871	0.6872	0.6870
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0430	0.0428
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2976	3.3010	3.2987
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0741	12.0701	12.0618
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.7793	34.2788	34.3603
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0190	1.0211	1.0194
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.7790	41.6748	41.6714
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5982	1.5834	1.5832
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0507	3.0110	3.0117
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5262	0.5261	0.5258

**РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА
ЈУНИ/2023 ГОДИНА**

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	РОК НА ДОСТАВУВАЊЕ
ОБРАЗЕЦ: “МПИН “– Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата за МАЈ/2023 Доставување: Електронски до УЈП.	До 10 ЈУНИЛ
Поднесување на пресметки од физички лица кои остваруваат доход за кој Данокот на личен доход не се плаќа по Одбивка (закупнини, капитални добивки, друг доход) за доход остварени во МАЈ/2023	До 10 ЈУНИ
ПЛАЌАЊЕ НА: Аконтација на ДАНОК НА ДОБИВКА и Аконтација на данок на личен доход ОБВРЗНИЦИ: Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (<i>заштитно друштво за вработување на инвалиди, стопанска единица на КПУ, или корисник на ТИРЗ, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход</i>). НАПОМЕНА: Образецот „МДБ“ немате обврска да го доставувате до УЈП.	До 15 ЈУНИ
ОБРАЗЕЦ: ВХВ-1 /Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и удели во инвестициски фондови и ВХВ-2 /Извештај	До 20 ЈУНИ

Деловни Информации бр. 6/2023

за состојба и промени на вложувања во должнички извештај за состојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за МАЈ/2023 година. ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ.	
ОБРАЗЕЦ: МИ – Месечен извештај за трансакции за и во странство. ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои имаат сметки во странство, евидентни сметки или имаат одобрение за девизен максимум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари, за МАЈ/2023 година. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ	До 20 ЈУНИ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ/04“ Даночна пријава на ДДВ ОБВРЗНИЦИ: МЕСЕЧНИ даночни обврзници. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 25 ЈУНИ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ-11“ БАРАЊЕ за враќање на ДДВ кој нема седиште или подружница вои земјата. ОБВРЗНИЦИ: Странски фирми. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 30 ЈУНИ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ-12“ БАРАЊЕ за враќање на ДДВ на Непрофитним организации. ОБВРЗНИЦИ: Непрофитни организации. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 30 ЈУНИ
ОБРАЗЕЦ: “Доставување на Ревизорски финансиски извештаи и одобрени финансиски извештаи со годишен извештај за работа”. ОБВРЗНИЦИ: Друштва подложни на ревизија. ДОСТАВУВАЊЕ: До ЦРМ	До 30 ЈУНИ

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист Ромео Костадинов

ГОТОВИНСКИ ПЛАЌАЊА ЗА МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ

ПРАШАЊЕ:

Дали на вработениот може да му се платат материјални трошоци на неговата трансакциска сметка над 60.000,00 МКД при една трансакција? Вработениот има плаќано од свои средства за материјални трошоци за потреби на компанијата, во период од повеќе месеци (кумулиран износ над 60.000,00 МКД).

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од Законот за платежни услуги и платни системи ("Службен весник на РСМ" 90/22), се регулира работењето со готовина за правните субјекти на територијата на Македонија.

Со одредбите од член 183 од Законот се одредени, начинот и условите за работењето на правните субјекти кои се извршуваат по пат на плаќање со готовина.

За плаќања со готовина, правно лице може да чува во својата благајна готовина до висината на благајничкиот максимум, согласно законот.

Благајничкиот максимум го утврдува правното лице со посебен акт.

Правното лице е должно сите парични средства од дневниот пазар над утврдениот благајнички максимум, примени во готовина, по било која основа да ги уплати најдоцна до следниот работен ден на својата платежна сметка.

Деловни Информации бр. 6/2023

Правното лице е должно да ја осигура готовината која ја чува во својата благајна, најмалку до висината на благајничкиот максимум, при што договорот за осигурување задолжително ќе ги покрива штетите во случај на пожар, поплава и кражба.

Обврската за осигурување на готовината не се однесува на правните лица, чиј благајнички максимум е до 20.000 денари.

Плаќањето на производи и услуги во готово од страна на правни лица, не може поединечно да биде **повеќе од 6.000 денари и не може да надмине вкупен износ од 60.000 денари** во текот на календарскиот месец.

Согласно наведените одредби, исплатата на парични средства на трансакциски сметки на вработен, за материјални трошоци не е ограничено на 60.000,00 МКД.

Но согласно одредбите од член 183 став 6, сметките за материјалните трошоци, платени во готово на месечно ниво, не треба да надминуваат над 60.000,00 МКД.

Доколку правното лице го надмине износот над 60.000,00 МКД за платени во готово материјални трошоци, предвидена е глоба во износ од 50 до 250 евра во денарска противвредност за микро трговец, од 250 до 750 евра во денарска противвредност за мал трговец, од 750 до 1.500 евра во денарска противвредност за среден трговец и од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок доколку врши плаќање на производи и услуги во готово во поединечен износ повеќе од 6.000 денари или во вкупен износ повеќе од 60.000 денари во текот на календарски месец (член 183 став (6) од законот).

дипл.економист Јулија Минковска

ИСПЛАТА НА ЦЕЛА ПЛАТА ВО УСЛОВИ НА РАБОТА СО СКРАТЕНО РАБОТНО ВРЕМЕ

ПРАШАЊЕ:

Во кој случај работникот кој работи со скратено работно време од 4 часа дневно, може да му се исплати плата, како да работи со полно работно време?

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

ОДГОВОР

Согласно член 122 од Законот, за Работни односи ("Службен весник на РСМ" 62/05...110/19, 267/20, 151/21, 288/21), работникот кој работи помалку од полното работно време (**скратено работно време**), во согласност со прописите за пензиско и инвалидско осигурување (**инвалидност**), прописите за здравствено осигурување (**медицинска рехабилитација**) и остварува права од задолжителното социјално осигурување, кога би работел со полно работно време.

Работникот, кој работи **помалку од полното работно време, има право на плаќање за работата** според стварните работни обврски, како и други права и обврски од работниот однос, **како работникот кој работи полно работно време, ако со законот поинаку не е определено.**

Согласно член 122-а од Законот, пропишани се случаите кога на работникот **му се скратува работното време**, а тоа е *кога работникот работи на особено тешки, најорни и штејни по здравјето работи*, а чие штетно влијание врз неговото здравје, односно работна способност не може во целост да се отстрани со заштитни мерки.

Во таков случај работното време му се скратува сразмерно на штетното влијание врз неговото здравје, односно работна способност, **но не пократко од 30 часа** во работната недела, во согласност со колективен договор.

НАПОМЕНА: При остварувањето на право на плата и другите права од работен однос, скратеното работно време се смета како **ПОЛНО** работно време.

Како особено тешки, најорни и штејни по здравјето работи, се сметаат:

- Особено тешка физичка работа;
- Работа под зголемен атмосферски притисок;
- Работа под зголемена бучавост; работа во вода или влага;
- Работа изложена на јонизирачки зрачења;
- Работа со болни од заразни болести и со заразни материјали;

Деловни Информации бр. 6/2023

- Работа на хируршки интервенции во оперативни сали;
- Работа во областа на психијатријата, работа со лица со најтешки пречки во психичкиот развој;
- Работа во судска медицина и патолошка анатомија;
- Работа со нагризувачки материјали;
- Работа на летачки персонал;
- Балетски изведби;
- Музичари на дувачки инструменти, играорци и оперски солисти;
- Работа во близина на напон или под напон и работа на височина или длабочина.

ОДОБРЕНИЕ ЗА РАБОТА СО СКРАТНО РАБОТНО време дава министерот надлежен за работите од областа на трудот, **врз основа на претходно прибавено мислење од здравствена установа**, која врши дејност медицина на трудот и мислење од инспекција на трудот.

Барање за покренување на постапка за добивање на одобрение за работа со скратено работно време, може да поднесе работникот или синдикалната организација до работодавачот.

Здравствената установа, која врши дејност медицина на трудот и инспекцијата на трудот, мислењето го доставуваат врз основа на претходно изготвен и доставен елаборат од работодавачот.

НАПОМЕНА: Барање за добивање одобрение за работа со скратено работно време, поднесува работодавачот до министерството надлежно за работите од областа на трудот.

Кон барањето за добивање одобрение **работодавачот доставува мислење од здравствена установа** која врши дејност медицина на трудот и мислење од инспекција на трудот.

Доколку инспекцијата на трудот утврди дека постојат условите, со **РЕШЕНИЕ** ќе му нареди на работодавачот да покрене постапка за утврдување на скратено работно време.

Деловни Информации бр. 6/2023

Работникот не смее да работи на тие работи преку-временно, ниту може да се вработи кај друг работодавач на истите работи, за времето за кое работи со скратено работно време.

Од оваа законска одредба не произлегува забрана за склучување на договор за вработување за дополнителна работа, ако работникот има претходно склучено договори со скратено работно време, кај два или повеќе работодавачи со вкупно работно време од 40 часа неделно (**полно работно време**).

Одредбата на Законот ограничува дека вкупното работно време на работникот може да изнесува покрај полното работно време (**40 часа неделно**), уште 10 часови неделно или вкупно 50 часови неделно.

НАДОМЕСТ НА ПЛАТА ЗА СКРАТЕНО РАБОТНО ВРЕМЕ ЗА НЕГА НА ДЕТЕ СО ПОПРЕЧЕНОСТ

ПРАШАЊЕ:

Колку изнесува надометок на плата за скратено работно време, поради неџа на дете со пореченост?

ОДГОВОР:

Согласно член 169 од Законот за работни односи, еден од родителите на дете со развојни проблеми и посебни образовни потреби, **има право да работи со половина од полното работно време**, ако двајцата родители се во работен однос или ако родителот е самохран, врз основа на наод од надлежна лекарска комисија, ако детето не е сместено во установа за социјално-здравствено згрижување.

Во овој случај, скратеното работно време се смета како ПОЛНО РАБОТНО ВРЕМЕ, а правото на надомест на плата се исплатува според прописите за социјална заштита.

Согласно Законот за Социјална заштита ("Службен весник на Република Македонија" 79/09 ... 163/21), правото на надоместок на плата за скратено работно време поради неџа на детето со пореченост и најтешки облици на хронични заболувања, утврдено со Законот за работните односи, родителот го остварува во центарот за социјална заштита, без оглед на возраста на детето.

Деловни Информации бр. 6/2023

Висината на надоместокот на плата, **изнесува 50%** од просечната нето плата за полно работно време на родителот исплатена во претходната година, **односно 100%** од просечната нето плата за скратно работно време исплатена во претходната година, **но најмногу до 50%** од просечната нето плата во РС Македонија за претходната година, објавена од Државниот завод за статистика, која изнесува:

15.929,00 (31.859,00 x 50%)

По исклучок, за родител кој се вработил и остварил право за скратено работно време во тековната година, висината на надоместокот на плата **изнесува 100%** од просечната нето плата за скратно работно време, исплатена во тековната година, **но најмногу до 50%** од просечната нето плата во РС Македонија за претходната година, објавена од Државниот завод за статистика **и изнесува: 15.929,00 денари.**

Придонесите за задолжително социјално осигурување за висината на надоместокот, **се пресметуваат и плаќаат согласно со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување.**

Начинот за остварување на правото на надоместок на плата за скратено работно време, образецот на барањето и документацијата за остварување на правото, го пропишува министерот.